

UVR.

UVR.
qu

5.

Auspice Christo!

Disputationem Inauguralem,

de

Lue Venereâ,

Consensu Gratiôß. Facultatis Medicæ

in Academia Wittebergensi,

PRÆSIDE

Viro Nobiliss. Ampliss. Excellentiss. & Experientiss.

DN. MICHAELE SENNERTO, Med. Doct.

Ejusdemq; Prof. Publ. Famigeratissimo,

*Dn. Præceptore, Patrono & Promotore, religiosè
colendo,*

Pro Licentiâ,

Summos in Arte Medicâ Honores, Privilegia, &

Insignia Doctoralia

legitimè impetrandi,

Publicè ventilandam proponit

M. ADAM PURPIUS.

In Auditorio Majori, d. Mens Maij, Anno M. DC. LXXIX.

Horis Ante- & Pomerid.

Typis JOHANNIS SIGISMUNDI Ziegenbeins.

159.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Quod felix sit faustumque!

de

Lue Venereâ

PROOEMIUM.

§. 1.

Virulentia Venereâ Luis ad Examen invitavit Medi-
corum plurimos. Hos juxta seriem enarratos sup-
ponam, partim ut molestus citandi labor evitetur,
partim ut constet, quorum Auxiliis in cognoscendo

Venereâ
Luis De-
clares.

& curando Morbo Gallico, proficere possit quilibet. Varietate
gravium Doctorum abundat *Jordani Ziletti opus Venetum de
Morbo Gallico.* Eundem ad Normam Mentis Hippocratico-
Galenicæ & Experimentiæ Chymicæ enucleant *Ludov. Merca-
tus T. 2. l. 7. Dan. Sennert. l. VI. M. Pr. Job. de Vigo Pract. Chi-
rurg. l. V. Hier. Capivacc. T. IV. l. 2. Job. Zechius Tract. in-
sign. IV. Ambr. Paræus, L. XII. Op. Chirurg. Herc. Saxonia l.
IX. Pantb. Andr. Laurent. T. 2. Op. Med. Laur. Joubertus T. 2.
de Variolâ Magnâ. Gabr. Fallopius, T. 2. l. 1. M. G. Arn. Wei-
ckardus Thesauri Pharmac. P. 3. Amat. Lusitanus Cent. 2. Cu-
rat. Medic. Melch. Sebitz Part. IX. Spec. Med. J. B. Monta-
nus T. 2. Opus Med. Job. Colle Elucid. Chirurg. Tit. de L. G.
Jacob Genathius Decad IV. disp. Sel. Job. Bapt. Sylvat. Controv.
LXXIII. Theophr. Paracels. T. XII. Chir. Min. Part. 3. Bapt. Hel-
mont. T. 2. Tit. IV. Osvald. Grembs. L. 2. Arb. Integ. & Ruinosa.
Petr. Forestus, Felix Platerus, Fabr. Hildanus, Petr. Poterius,
Zacut. Lusitanus, Lazarus Riverius, Timæus von Guldentlee /
Philipp. Grünling, Georg. Horstius, Wilh. Ballonius, in Observa-
tionib. Curat. & Consil. Med.*

§. 2. Quibus jungantur Joh. Paschalis, Alex. Fontana,
Petr. Rostinius, Alex. Petronius, Alph. Ferrius, Anton. Franca-
mianus, A. M. Brasavolus, Ant. Scanarolus, A. N. Philothæus,
Bened. Rinius, Bernhard. Tomitanus, Bened. Victorius, Do-
min. Leo, Georg. Vella, Franc. Frizimelica, Fel. Betera, Wilh.
Rondeletius, Hier. Montuus, Horat. Guargantius, Jac. Cata-
neus, Joh. Almenat, Joh. Benedictus, Joh. Crato, Aloisius La-
bera

A 2

156

bera, Laurent. Frisius, Leonh. Schmaus, Marin. Brocard. M. A. Blondus, Mich. Paschalius, Natal Montesaurii, Nic. Leoniceus, Nicol. Massa, Nicol. Pall. Joach. Krüppel, Gabr. Minusius, Georg. Dordenus, Petr. Hassard, Petr. Maynard, P. Tra- polinus, Prosp. Borgaruccius, Wendel. Hook, Ulricus de Hut- ten, Sebastianus Aquilanus, Scipio ex Mercuriis, & Petr. Andr. Mattheolo, Libris de M. G. ac Malo Francico. Item, Augerius Ferrerius de Pudendagrâ Hisp. & Lucas Ghinus de M. Neap. Mitius, & citra Nationum Infamiam, Opera sua de Lue Vene- reâ inscribunt, Edvard. Maynvvaring, Lond. Joh. Macallone in Jatr. Chym. L. V. Hartm. in Pr. Chym. Barth. Sileber, Henr. Arnisæus, Joh. Saporta, Joh. Sylvius, Varandæus, Aurel Mi- nadous, Ant. Lindenius, Joseph Quercetanus, Leonh. Botall. Casp. Forella, Nic. Macchell. Cypr. Maroxia, Fernel, Victor Manggus, & Joh. Petr. Albrecht, Hildes.

CAP. I.

Nomina

L.V. (1) ra-
tione Sub-
jecti.

(2) Effe-
ctuum.

(3) Ori-
ginis.

§. 1. **N**ominum Lûi Venereâ imponendorum, Ratio fuit varia. Illam ratione sedis, *Pudendagram, Casp. Forella; Mentagram & Pestim vulva; Paracels. l. 3. cap. 1. Chirurgo Syphilidem Fracastor. l. 1. de M. G. vocant.* Cohærentes affectus inspiciens, *A. Minadous, Virulentiam Veneream; P. Poter. Cent. 1. obs. xxvii; Ulcera Ægyptiaca, de quib. Aretæus l. 1. cap. IX. de Caus. Morb. Acut. & scabiem Veneream; Contr. Schelling, Pustulas Mali de Franciâ, die Französische Pocken/ Foubertus variolam Magnam, T. 2. Op. B. Dan. Sennertus, L. VI. M. P. Gonorrhæam Gallicam; Paracels. c. l. Basiliseum & Sodomam Gallorum, dixit.* Famoso Nomine Contagium venereum, maximè in Castris Gallorum disseminatum ad Neapolim, *Itali appellant Morbum Gallicum.* Ancipites Galli, num virulentæ Luis Fomitrem excitaverit obsessa Neapolis; an verò huic ex Indiâ Occidentali succurrens Miles Columbi, succensum diffuderit, *novissimum morbum perhibere fuisse modò Neapolitanum modò Hispanicum, atq; Scabiem vel variolam Hispanicam.* Hispani à concivibus remoturi dedecus, fædæ morbositatis nativitatem *Indiæ occidentali tribuunt, in quâ primi, tanquam à populari propter Anthropophagiam affectu, sint inquinati,*

uati, referente Bap. Helmont, T. 2. Tr. IV. Meliora monitus a
B. Dan. Sennerto, l. VI. M. P. sine Gentium offensione, a Causa
& effectu nomenclaturam tribuendam capio, & putridum
Morbum cum Paræo, Fernelio & Capivacc. appello Luem Ve-
neream. Hanc enim nullus contrahit hodie, nisi vel contagio ve-
nereo, vel impuro concubitu inficiatur. Nec immunis est infectus
a Symptomatibus horrendis. Lascivè luxurians, feda Scortatio-
nis pœnas luit abundanter. Vitalis Laticis Temperies adultera-
tur, ut Macies, Languor & Putredo succedant. Animales Fa-
cultates languescunt enormiter. Vis Genitalium carioso ulcere
affligitur. Corpus universum consumitur pustulis putridis. Conf.
Bolognin. Tr. 2. de Ulcer. Gall.

§. 2. Olim quidem illieitæ libidinis Flammas, vel effusæ
divinitus Aquæ extinguebant, Genes. cap. V. l. vel ultrices
Flammæ consumebant sceleratas Terras, Gen. cap. XIX. mitior
hodie vindicta Dei, Venereos conficit scabie venereâ. Hanc
Jobo propter Ulcerositatem universalem, tribuens Job. Pine-
da, S. J. Comment. in Cap. 2. Job. immemor fuit ulcerum Ele-
phantiacorum & Syriacorum, quorum notæ descriptæ ap. Cor-
nel. Cels. l. 3. cap. 25. & Anton. Alaymum in Conf. de Ulc. Syr.
melius sancto Viro conveniunt, assentiente Th. Barth cap. VIII.
de Morb. Nec innotuit hoc Morbi Genus Seculis Antiquorum,
juxta mentem Medicorum ferè omnium. Frustrâ igitur &
Hier. Reusn. & Fr. Valles. pro Senio Luis in subsidium citant
Hipp. l. 3. Epid. Sect. 3. t. II. Recensentur ibi ora exulcerata,
Tubercula Pudendorum, Carnium suppurationes, denudatio-
nes & elapsus ossium, fluxiones putridæ, defluvium capillo-
rum, contabescencia, vox vitiata, ac membrorum dolor. Et
hæc quidem L. V. Symptomata fatemur. Quibus tamen ad-
dit Hippocr. t. 16. Febres ardentes, Phrenitidem, ac Carbuncu-
los t. 26. Ignem sacrum cum Ulcusculis, t. 24. accumulata Fune-
ra, & Indolem Morbi Popularem, t. 23. Ex quibus signis conjun-
ctim colligo, D. Senem delineasse Febrem Pestilentialem, E-
pidemicam & apprimè malignam. Irrita itidem judico, quæ
afferunt Aquilanus, Paschalis, Soanarolus, Victorius, & nuper-
rimè Maynuvaring. Per Hos Nomina Morbi Veteres ignora-
runt,

(4) Causa. 107.

Nomen-
clat. Ratio.

Tempus or-
ientis L.V.
juxta Pine-
dam, S. J.
Reusner. &
Valles. sin-
guli convul-
luntur, &
vindicitur
Hippocra-
tes.

Seculum
verum ad-
ditur.

Modus or-
ta L. V.
(1) Helmöt.

(2) Para-
celsi.

(3) A. Mi-
nadosi.

tunt, neq; naturam ipsam. Benè *Helmont. l. 2. Tr. IV.* Non omnes Morbi simul venerunt in Palæstram. Symptomata descriptorum ab illis affectuum, ad constituendam L. V. sunt insufficientia; Nec poterat constare Ævo Priscorum Morbus, cujus sævitiam primū *A. C. 3494. Miles Caroli IX, Regis Gallici, in Castris Neapolitanis est expertus*; Ab illo reduce in Galliam, & infectis prius tam Italis, quàm Hispanis, propagata Lues in omnes Europæ Provincias.

§. 3. At quo modo emerit eadem in Italiâ, agrè con-
jiciunt DD. neq; in conjecturis conveniunt. Satis eruditè *cum*
Helmont. T. 2. Tr. IV. suspicatur Osuv. Grembs. L. 2. cap. V. Arb. Ruin. illam fuisse introductam à Milite, in Obsidione Neapo-
litanâ *congremente cum Equâ, Ulcere fetido diffuente, quod no-
stri vocant den fressenden Burm.* Morbus V. L. similis, natu-
ræ equinæ familiaris, purulentâ carie depascens pudenda, &
curandus Hydrargiro, Fermentum contagiosum naturæ hu-
manæ afflavit in Actu libidinis, perinde ac Idem à sordidâ me-
etrice in Testes Maris attrahitur. *Theophr. Paracels. l. 3. Chir. Cap. 3. Copulam leprose meretricis cum scabioso Milite Gallo, ac-
cusat. Aus zweyen aussätzigen Kranckheiten/ ist diese Kranckheit entsprungen/daraus folget der Nahme Leprorum Filia, oder Le-
proforum spuris.* Cum forsā antea sæpius leprosa fuerint commistæ scabiosis, miror non innotuisse jam pridem Conta-
gium venereum. Ignota enim Romæ Elephantialis & Lepra, sub Principatu Augusti benè constabat *(C. Plinio l. XXVI. Hist. N. Elephanticos etiam Mulierum consuetudine usos, ex assentien-
te Aëtio, habet Th. Barth. cap. IIX. de Morb. Nec unquam ab immundâ Venere immunis Italia fuit. Tiberii tempore, Senatus gravibus decretis libidinem Illustrium fœminarum saltem coërcuit, permissis forsā plebejis quæstu corporis. C. Tacit. l. 2. Ann. cap. 85. M. A. Seneca, Seculi vitia & libidinem Poppeæ detestaturus in Octav. Act. 2. ait:*

*Seculo premimur gravi,
Quo scelera regnant. Sævit impietas furens.
Turpi libido Venere dominatur potens.*
*A. Minadosi, Venet. de Virul. L. V. asserens variorum Semi-
num*

109
num in Utero Mulierum Indicarum corruptionem putridam,
inquinantem Milites Columbi, malè negligit Fluxum men-
struum, quo laborantes Foeminae Indicae, commodius corpu-
scula virulenta concumbentibus insinuassent. Europæos Illas
in Æthiopico littore comprimentes, quandoq; confestim ex-
spirasse animam, testatur *Illustr. Dan. Sennert. l. VI. Med. Pr.*
Menstruatas enim, & *Moyse cap. XV. Levit. immundas pro-*
nunciavit. Variatur tamen & Sangvinis & Uteri constitutio.
Seminum verò maligna putrefactio, nulla est *Wilb. Harv.*
Reg. Arch. de Generat. Anim. Exerc. LXVII. cui per Experien-
tiam multorum Annorum compertum, in Utero Cervarum
& Damarum, in Canibus, Cuniculis aliisque Animalibus pluri-
mis, nihil prorsus absoluto coitu reperiri, nihil etiam Semio-
nii coagulari, *juxta Hippocr. l. de Nat. Puer t. 4. sed uterum in-*
fici contagioso spiritu. vid. Ant. Denning. Genes. Microc. Joh.
Bohni Phys. de conc. Datâ tandem illâ putrefactione, acris
humor & fatidus concitaret spasmos, Epilepsiam, Cruciatu
lancinantes, febricitationes, & excarnificantia Tormina, Nic-
col. Tulp. l. IV. Obs. XL. & l. 1. Obs. 10. quorum Historie ap. Ho-
vat. Augen. l. 2. de Part. Hom Rosset. de Part. Cesar. & Henr.
Roonhus. Part. 1. observat. Medic.

§. IV. *Nicol. Leonicensis*, ex putridis sordibus Tyberis in-
tumescente, propullulasse M. G. nobis persuadet *Tr. de M. G.*
Facta est Roma navigabilis, & stagnantibus Aquis maduerunt
Agri. *Ideo Pomponius:*

Tempore Alexandri Sexti, nonisq; Decembris,
Intumuit Tiberis bis senas circiter ulnas,
Insula, quæq; domus, facta est. mediisque, repente
Circumducta viis æquabat Gyba fenestras.

Fœtidam hujusmodi colluviem Semina virulentorum Mor-
borum exonerare, demonstrat quidem *Ath. Kircher. IX. Mund.*
Subter. At incunabula L. V. Leonic. illi tribuit, contra Men-
tem *Hipp. cui Sect. III. Aph 15. Morbi squalentium & humido-*
rum Temporum, sunt Febres longa, fluxiones Alvi, putredines,
Comitiales & Syderationes: Joh. Lybault. Jac. Holl & Rod. à Fons-
en Comm. ad c. 6. l. Morbi Pestilenciales. Effatum Historia fir-
mat.

(4) Leonic-
cent. Viscent.

160.

mat. Tyberis inundationem, obruentem Romanorum campos, subsecuta Fames & Pestilentia, A.C 588 sub Pelagio secundo, teste Blondo, Dec. 1 vol 8. atq; sub Gregor. M. 591. teste Gregor. Turonens. Referente Platinâ in V. Bonif. IV. Hujus tempore Roma laboravit Inundatione Aquarum, Fame, Pestilentia & foeda scabie, Elephantiasin referente, quam humidi Veris Iæturam, Hippocr. dicit s. c. 3 Aph. XX. Vehementius urgent, antea sæpius & Italiam & reliquas Europæ partes, Aquarum multitudine opprimentes fluvii, nec tamen excitantes L. V. Conf. Tacit. Annal 1. c. 76 Hist 1. c. 86. Eodem quoq; Tempore in Romano Tybrim, in A. ro Ferrariensi & Mantuano Padum, in Veneto Athesin exundasse, Leonicen. c. 1. fatetur: nec strages hominum per V. L. sed Pestilentiam est edita.

(5) Astrolog.

Astrologos, malignam Saturni & Martis cum retrogradâ Venere conjunctionem, hanc scævitiem evomuisse in Italiam, divinantes, Pericæi redarguunt; qui sub eodem latitudinis Parallelo circumfisi, eundem Syderum aspectum, nullam verò Syderum virulentiam participarunt. v. Ath. Kirch. Itin.

(5) Fioravant.

Exstat. Part. 1. Juxta Leonh. Fioravant. Surreptis à Mercato-ribus Hominum cadaveribus, & carnibus illorum coctis, in obsidione Neapolitanâ, Milites ex diuturno usu nutrimenti Humani, utrinq; contraxerunt Morbum. v. B. D. Sennert l. VI. M. P. Quam tamen Rationem Experientia enervat. Æthiopici Incolæ Regni Anzicani, hostium & laniatorum servorum carne quotidie satiati, per Schultes. l. 2. Geogr. c. 3. Massage- tæ & Scythæ tam jugulatorum, quam mortuorum cadaveribus vescentes, teste Strabone l. XI. eadem Lue carcbant. Hanc Americanis quoq; incognitam fuisse ante adventum Pamphili, Helmont perhibet T. 2. Tr. iv. Ælepol si tantâ virulentia imbueret Anthropophagia, cupediarum loco Carnes humanas non haberent Occidentales Indi. Adhuc hodie Peruvianorum & Brasileensium quidam, captorum hostium foeminas domi alunt prolis gratia, quam vix editam devorant. Ex prægnantium aperto ventre, protractum fatum semivivum deglutunt, prout ex Incâ Garcilasso refert Georg Horn. in Hist.

(6) Fallop.

Ind. S. vii. p. 42. Verisimilius forsan cum Gabr. Fallop. de M. G. dixeris,

dixeris, Hispanorum Scorta infecta, ob Annonæ caritatem pul-
sa ex Neapoli, & excepta clanculum in castris Gallorum, hos
malignâ Lue fædasse, disseminandâ undiq; .

§. V. Nosti ita, nullo modo consentire D D. in explicando
ortu primo, licet conjecturis eruditis illorum sententiæ inni-
tantur. Verum, vel Indis olim inficientibus Hispanos, vel Hi-
spanis & Gallis seipos mutuò inficientibus, semina Morbi fa-
cile ex propriis visceribus sunt genita; *vitio sc. Vitus, Aeris,
Aque & corruptorum humorum.* Tam corrosivus liquor, consu-
mens ossa & depascens carnem, intra corpus nostrum con-
fluit. Materia Cancri, Lepre & pestilentialium bubonum in
nobis ipsis concipitur. Dolorificâ vermiculatione, in locis car-
nosis & pudendis, scatent Nigritæ Guineæ, & accedentes Ba-
tavi. *Levin. Hulsius Cap. XLVIII. der Siebenden Schiffarib/
Dissectos Bubones Peste peremptorum Romæ, innumerabili
vermium faturâ refertos, vidit Julius Placentinus.* Ipsos hu-
mores benignos, malignâ putrefactione indolem venenosam
induere, tradunt *Cel. Sennert. l. 2. Inst. M. Kirch. l. IX M S. Card.
l. 1. de Ven.* Igitur, cum Morbos & Morborum Causas alamus,
Plagæ nostræ etiam Indies succrescant, vix dubitandum, quin
fæda Lues apud Indos & Gentes quaslibet conflare potuerit,
ex vapido sanguine, acescente propter Exhaustionem Venere-
am, vel Fermentum contagiolum; humoribus autem affluen-
tibus versus sacras partes incalefactas, putrescentibus, & Geni-
talia exedentibus pituitoso ulcere, fætido, maligno & conta-
gium implantante concumbentibus. *conf. Edvv. Mayn Wa-
ring. cap. IV. d. L. V.*

§. VI. Namq; & ipsa *Venerea Lues, est Morbus malignus,
Chronicus, Partes occupans varias, nidificans in Acri- Acrio
& Pituitâ viscidâ, transplantandus contagiosè, Morbos verò ac
Symptomata excitans plurima*: ratione quorum, non tam
Morbus, quàm Morborum colluvies videtur. Imbuens vestes
& Lintheamina, tanquam Mucus, macula, vapor & Aura con-
tagiosa, Corpus & causa Morbi quidem, *juxta A. Minadour;*
hærens in carne vivente & humoribus, tanquam præternatu-
ralis dispositio, qualitas morbosa appelletur. Hoc duplici

B

modo

(8)

aba.
Possibilis
Naturæ.

*L. V. defini-
tur per
Formam,
Subjectum,
Causas.
Effectus.*

*est Morbus
S. miliaris*

162
*Organicus.
Communis.
Malignus.*

modo & causa est Morbi & Morbus ipse. Humores reddit cor-
rosivos, Urinam acrem, Carnem ulcerosam, Sanguinem vapi-
dum & partium temperies pervertit, Pustulis exasperat cutim
lavam, acri carie consumit membra; Ossa sibi continua, &
coherentes glandulas, dissolvit erodendo. Contagione mali-
gnâ introducitur. Virulentiam suam in corpore affecto multi-
plicat; putridum ac fatidum squallorem adjunctum habet, &
Symptomata infert sævisima. Ex causis malignis oritur, &
effectus malignos edit.

*Chronicus
quoad
Principiū.*

§. VII. Ratione Principii, Augmenti & declinationis mor-
bus sæpius est Chronicus. Confiteor quidem, interdum vix
hausta Fermenta Venerea, vi Spirituositatis, irrepere corpus
& attactos humores sibi assimilare. Puerum unius Mensis,
laborantem L. V. mediante infecta Nutrice, plures intra bre-
ve intervallum contaminasse, *habet Amat. Lusit. Cent. 1. Curat.*
49. Veruntamen delitescens L. V. sperma, sensim quoq; sen-
simq; succrescit; instar veneni pestilentialis, delitescens in
Funebribus Instrumentis, Funibus, Linteis, Lectis & Indusiis,
per XIV; XX. ac XXX. Annos, eventilati tandem subito. v. B.
Dan. Sennert. l. VI. de Febr. Andr. Gallus Fasc. 3. d. Peste. A-
puud Fel. Platerum l. 3. Obs. Med. quidam ante sexennium com-
mistus impuræ, sentiebat demum Torturam & Scabiem Mor-
bi Gallici. Elapsis V. mensibus, contagium L. V. vires exseruit
in Puellis duabus *ap. Sim. Jacob. Obs. XVI.* Tophos Gallicos
XXV. Anno à concepta Lue coagulatos, Illustriss. Viro dis-
cussit *Hero. Saxon. d. L. V. cap. XI.* Quandoq; leniora ulcu-
scula in Naso, Faucibus & Sacris locis enata, paulatim serpen-
do corpus universum adoriuntur; arrodendo autem consu-
munt ossa. Ut plurimum ex occulto & pededentim spicula
sua corpori infigit M. G. nec uno impetu virulentiam omnem
effundit. Fomitrem illius post trigesimum annum revivisce-
re annotat *Fernel. l. 2. de abd. Causis. Apud Amat. Lusitan. Cent. 1.*
Curat. 49. Infectus Morbo gallico, restitutus benè æstimabatur.
Interpositis X. Annis Uxorem duxit, cui demum intra VI. an-
nos scabiem Gallicam affricavit lentè. Spirituosum enim fer-
mentum, uno insultu Principiis vitalibus non copulatur, nec
illa

Augmentū.

*Declinatio-
nem.*

*addita
Ratio.*

illa ab Admittatione debita seducit. (*sensim subjugata, sensim quoque nocivum hostem recipiunt.*) Insinuatum verò penitioribus Latebris, agrè propter commisionem intimam à Partibus divellitur. Sopitum, propter volatilem spirituositatem resuscitatur promptè; & resuscitatum, aliquando vel sopitur, vel tarda incrementa capit propter fixam cruditatem & vitalitatem procul arcentem maligna.

§. I. X. Indifferenter à cujuslibet ætatis homine recipitur. Embryonem in Utero matris affectum, *curavit Sam. Formius Observ. XXVI.* Juvenum fermentescibiles humores facile corripit. Non adeò expeditè succendit frigidum sanguinem senum, *teste Fallop. Cap. XXII. de M. G.* Mulierum Mammillas, Fauces & Pudenda exulcerat. Minus Septentrionales; magis verò æstuantium Provinciarum Incolas affligit. Illorum enim habitus densior & humores magis constipati: Horum Sanguis inflammabilior facile incalescit. Partes obsidet modò externas modò internas. Illæsis Pudendis & cruribus, cum Osculo, Lacte & Salivâ communicatum, Labia, Fauces, Palatum ac glandulas capitis penetrat. Haustum per sanguinem maternum, vestes infectas, & sudorem contagiosum, fermentando in cute pustulosam scabiem excitat. Attractum in concubitu impuro, vestigia circa Obscœna utriusq; Sexus effingit. Pars primò recipiens, sedes quoq; est primò affecta. Ab exterioribus missum ad Interiora, sanguini insinuat & Lymphæ: Circulatum cum sanguine, virus suum imprimat pulmonibus, Cordi, Capiti, Faucibus, Cerebro, Vesicæ, Renibus, Partibus sacris, ossibus, Glandulis, Cuti, Lacti, Salivæ, Semini, humori & membro cuilibet, quod motus sanguis allambit. Tam latè errat & diffunditur, ut nulla Pars sit exempta. Et quanquam non omnis simul, nec semper afficiatur, affici tamen potest. Igitur non aliqua determinata sedes Morbi vagabundi; sed diversa pro hujus more & ætate est statuenda. Regiam ejus sedem in Hepar, tanquam corruptæ in V. L. sanguificationis Fontem, non collocassent *Nicol. Massa & Ludov. Mercat. T. 2. l. 7.* si observassent olim, (1) Hepar nec distribuere pulsantem sanguinem, nec supremo sanguificationis officio fungi,

B 2

propter

203.
Subjectum
generale.

Sedes affe-
ctus specialis
externa,

& interna.

Confutatur
sedes falsa.

propter inventum hodie à Th. Barthol. & Pecquetto ductum Thoracicum. (2) maximè sanum existere adhuc Hepar, reliquis Partibus Venereorum putrefactis, notante *Maynwaring. cap. VI. L. V.* Cutis verò licet defædetur Pustulis; Calvaria evadat gummatosa, Caput doleat, & Pudenda vel impleantur verrucis vel erodantur Carie, nulla tamen illarum Partium est adæquata sedes Fermenti Venerei, atq; Venenosi.

(I)
Causa Con-
tinens.
hec
non simplex
Intempe-
ries.

§. IX. Vim hujus malignam, & excitantem proximè & a-
lentem immediatè L. V. accipio; naturam vix determinare audeo. Pruritus dolorq;, Scabies fætida & Citrina; Bubones Inguinum rubentes calidiq;, tantum Intemperiem Atrabilia-
riam, Biliariam, Pituitosam & sanguineam demonstrare vi-
dentur *P. A. Matthiolo Tr. d. M. G.* At humores, primis qua-
litatibus instructi, nihil virtutis contagiosæ & virulentæ, quâ
utraq; pollet V. L. alunt. Tanta quoq; Morbi Symptomata
non procreant. Inflammatio sanguinea, calore ossa non ex-
edit. Putredo pituitosa, humiditate non corrodit carnem. A-
credo Biliosa nec saniosam Scabiem gignit, nec Guajaco tem-
peratur. Atrabilarii succi, (*planè confutati à Conring. Cap. XII. de Generat. Sang.*) Signa occurrunt nulla. Generandus est il-
le per adustionem Melancholiæ, teste *And. Vesal. l. V. c. 9. de Fabr. C. H.* Lues autem Venerea maximè infestat Partes per-
petuo madore squallidas, sc. Fauces, Nares, Pudenda, & mam-
millas. Ex apertis Bubonibus & Ulceribus manans sanies, fla-
va est Citrina, & fusca. Atredinem adustam qualem in Mem-
bris, putrefaciente Gangrænâ emortuis, observamus, non rez-
fert. Igitur ad illas Causas generatio L. V. non spectat.

Sed Fer-
mentum
minimum.

§. X. Fermenta, à quibus gravium Morborum fluit scaturigo, omnem ferè Naturæ Scenam & implent & absolvunt. Eadem ideò Divina dixit Hippocrates, juxta Helmont. Odor vestis aut Chartæ pestilenti Labe infamis, imperceptibili Fermento venenoso nos contaminat. *Kircher d. Peste Sect. 2.* Mi-
nima portio Liquoris à mordente Hæmorrhoo eructata intra
carnem, effervefactum sanguinem per omnes vias proturbat.
A. Sever. l. 3. d. Vip. Pyth. Tantillum Salivæ, injectæ per rabio-
sum canem, ideam suæ rabiei traducit. Demorsus mordet, la-
trat,

trat, pavet ad conspectum liquidorum, sæpe cum canibus sagacitate certat, & virtute effluviolorum odorabilium, prænuntiat accessuros ex longinquo Amicos, teste Borello Cent. 3. Obs. 68. Vermiculos canino capite in Vulnere & ambeso vestium loco succrescere, referunt *Illustr. Dan. Sennert. l. 2. Inst. Med. Salmuth. Cent. 2. observat.* Similia Fermenta Venerea, transmutando Corpus humanum, V. L. excludunt proximè & fovent. Fermentati sanguinis efflorescentiæ sunt Pustulæ, Scabies & putredo subsequens. Ebullientes intra carnem humores, dolorem prurientem; circa exanguia loca, dein coagulati, Tophos gummatosos constituunt. Ipsa Fermenta in minimâ quantitate, per osculum, sudorem, & halitum ore frequentius, vel vaporem Latrinarum Pudendis exceptum, penetrant corporis intima, partibus uniuntur singulis, humores putrefaciunt confestim, & occupatam œconomiam inhabitant.

§. XI. Illa cum *Dan. Sennert. L. VI. P. IV. Med. Pr.* Potestates voco totâ substantiâ activas, malignas, venenosas & contagiosas. *Conf. Joh. Riold. abd. Causs. Cap. X. Eustach. Rudius d. M. occult. l. 1. C. V.* Producta Lues qualitate venenosâ ac contagiosâ gaudet; ex minimo corpusculo sæpe reviviscit; Spirituosa, humorosa & solida alterat; Medicamentis saltem specificis & Alexipharmacis profligatur; nec vulgaribus cedit, corrigentibus Intemperies notas. Confitendum igitur est, aliquid venenosi & maligni morboris Fermentis subesse. Illorum tamen naturam ulterius examinans, convincor penitus, eandem quoq; ex Acrid-acido conflare, cui ex colliquefacto corpore pituita viscida est addenda. *Divo Hippocr. l. 24.* insunt Homini falsum, acidum, & infinita alia, facultates habentia omnigenas. T. 42. Acidus etiam humor, reliquos præcellens maximè est incommodus, Ex pustulis diffuens, superficialem cutim acidâ acedine erodit. Pessum argenteum & candidum in Pudenda mittens *Henric. ab Heer*, arrosus ab acido & omni pice nigriorem vidit *observat. XIV.* Ejusdem corrosivi abundantiam in L. V. imprimis peccare, unanimiter confitentur DD. *Petr. Faber in Chirurg. Spagy. Theophr. Paracels. T. XII. in Chirurg. Min.* Et sensus fidem faciunt. (1) Enim ex virtute

cujus Existencia demonstrata per similia signa & causas.

quoad Esentiam (1) est venenosum.

(2) acridum.

demonstrant Autoritates DD.

Acris acidi & viscidæ pituitæ, Effectus V. L. proficiscuntur, (2) juvantia ægrum, tollunt hanc duplicem causam, eandemq; (3) Nocentia augent. (4) Ab utraq; etiam Ratio Symptomatum capitur aptè. singula scrutemur distinctim.

L. V.
Effectus.

§. XII. Ossa allambens Acidum, hæc corrodit. frequenter illitus Vitrioli Spiritus, dentes comminuit. Acidum putrefaciendo carnem colliquefacit. Membranosa & nervosa tangens, pungit ac irritat. Acetositatem suam, transmutando humores, propagat, effervesceat cum Alkali & coagulationis est Principium. v. *Bernhard Svalv. de Alc. & Acid. David. Beckii Exper. de Rer. Nat. Princ.* Ergò illud satis potens ad erodenda ossa tibiæ, narium, palati, calvariæ & dentium: ad generandam scabiem saniosam modò per effervescentiam succorum, modò per colliquefactionem carnis. Imbuens Perioestia, Pericranium & Meninges cerebri, Cephaleâ Caput, & fixo dolore sentientes partes torquet. Acidum, in sanguine occultum fuscitans, & inquinans tam Lympham quam dulcem chylum, ipsum vitale Principium & hujus actiones adulterat. Sanguinem quoque Venereum V. S. emissum, coagulans Acidum illud, in grumos spissat statim. Ex Effectibus conclude causam.

Juvantia.

§. XIII. Salutem Ægri juvant Alcalia volatilia & fixa, nec non quæ accedunt ad Naturam horum, ut Gum Diaphoret. CC. pp. & Terra sigillata. It. Spirit. Volat. & Olea Sale volat. prægnantia. Quæ Medicinæ omnes, modò absorbendo infringunt acidum, & contemperatum, halituosè profligant; modò incisam pituitam viscidam, abstergunt. Cum verò Curatio fiat, per illa, quæ causæ sunt contraria. Et omni Acido opponatur hostile Alkali, atq; Spiritus volatilis. cujus utriusque est usus in curandâ L. V. Hujus quoq; Causam esse corrosivum acidum, colligimus ex *Helmontii Tit. variis; Petri Fabri Chirurg. Spagyricâ & Bernh. Svalv. d. Alc. & Acido.*

Nocentia.

§. XIV. Pinguedines Oleoso- Acidæ, cariosa Venereorum ossa, magis sordida & fungosa reddunt. Imò quævis Oleoso- Acidæ, inimica ossibus & vulneribus Cranii, affirmat *Felix Wurtzium. Acidis Factoribus L. V. internè acida addens, ulcera auget*

287.
auget & morbum, confortat effervescentias; Sanguinem magis magisque inspissat, corrosiones adjuvat ineffabiles, angorem cordis & suffocationem pulmonum. *v. Frid. Helvet. Dirib. Med. cap. IX.* Ergo acidum & augens & alens Morbum, hujus quoque est causa. Idem modo aceto acerrimo, modo Spir. Vitrioli aut Nitri corrosivo, non incommodè aliqui æquiparant. Tam acrem acidum liquorem, ut aculeo feriret Linguam, in corrosorum Intestinorum cavitate, Famulæ Amstelodamensis, dissectæ Lugduni à Franc. Sylvio, gustu exploravit *Joh. Petr. Albrecht, Diss. d. L. V. S. XLVII.* Qui vel Ægri vel Chirurghi, humorum ex Gallica scabie resudantium degustationem non horruerunt, aliquando acetositatem acrem, aliquando autem Aciditatem corrosivam, senserunt Linguâ. Ipsa quoque ex Ulceribus spirans Graveolentia, per Fidem olfactus est subacida. *conf. Theod. Kerckring. Spicil. Anat. Obs. 65.* Pro vario autem M. G. gradu, nunc remissius, nunc intensius acre-acidum existit. Vel enim Aquam assimilât, in quâ Vitriolum solutum, vel Aquas fortes, & ipsos Mineralium Spiritus, vehementer corrosivos. Cum Potestatibus Ingestorum salis, intrat sanguinem. Sed temperatum dulcibus, amaris & contrariis, tranquillè agit: Noxias demum vires secretum exercet. Hermetici quidem validissimos Liqueores secreturi à Sali- bus, hæc ignis violentiâ fluere cogunt, *monstrante Glanbero P. 2. § 3. Furn. Chym.* Tanta verò fusoria flamma in corde non micat; nec Reverberatio calcinatoria Paracelsi admitti potest. Adest tamen succendens Contagium Veneris, à quo orta transmutans Fermentatio, salinas particulas sanguinis exaltat, adigit ad fluorem, & subjugatum acre-acidum hæc ratione solvit; quod exardescens in humoribus, non confundatur cum acrisalfo, quale latet in Lapide Septico Augustanorum, & quibusvis cauteriis potentialibus, quæ lixiviosa Salia recipiunt. Hoc enim mortificat, urente æstu pungit, Loco cuidam infixum manet, & partibus exesis vel nigredinem, vel Escharam nigram superaddit, prout Gangræna & potentiale cauterium, docent. Illud acre-acidum exulcerat, dolore lancinante rodit, serpit ulterius, & corrumpendo gignit purulentiam albam.

*traditur
ejus Natura,*

Gradus:

Materia.

Causa.

*differentia
ab acrisalfo.*

bam. Acidum enim præcipitans tartareas particulas, sanguinem cum fæore albicantem reddit, *juxta Beckium Exper. Nat. p 46.*

(3)
viscido. pituitosum,
cujus
Causa,
Materia,
Forma,
&
Demonstratio.

§. XV. Hoc pituitam, tanquam sociam sibi causam & generat, & habitat in generatâ. Generat quidem colliquesciendo carnem succulentam & glandulas; arrodendo membranas & ossa; putrefaciendo humores vitales & genitales. Generata pituita quoad consistentiam est maximè viscido-mucosa; quoad virtutem acris acida. Utriusq; signa occurrunt in Gonorrhæâ purulentâ, & tumoribus gummatosis. Mucoso-fatida Materies, pungens & lacerans cum Urinâ excernitur. Viscosum quid inclusum tenent verruca & Tophi. Acris acidus humor ex pustulis, depasto Palato, & cariosis ossibus stillat. Sed frustra prolixus non ero in enarrandis manifestis documentis.

(2)
Causa antecedens in solidis, humoribus, spiritibus.

§. XVI. Causarum hætenus traditarum Energiam, promovet antecedens dispositio corporis. Hujus habitus rarus, spongiosus, scorbuticus & scabiosus requiritur. Rarus quidem facilè imbibit nociva, obduratus resistit. *Fallop. C. XXII. d. M. G.* nec infectos vidit Juvenes, quorum Glans detecta corio fuit obducta duriore; nec Senes, exsiccati magis Habitus. Scorbutica verò Intemperies, admodum affinis L.V. in hanc obsequiosè commutatur. Humores sint Melancholici, acidi, acres, fermentescibiles, & cacochymici. Melancholici enim, ex quibus malè eradicatur L.V. conveniunt vi aciditatis, cû causâ. *conf. B. Sennert. Instit. l. 2. C. VI.* Fermentescibiles incalescunt, putredinem & contagia concipiunt promptè. Cacochymici verò Spiritus partim impuros & imbecilles, partim Ideâ Timoris infectos possident; ideoq; ineptos ad arcendam & subigendam materiem hostilem.

(3)
Præcatorica, contagium.
Ejus
Forma &
Terminus.

§. XVII. Sanos humores in Diathesin venenosam, acrem, acidam & pituitosam, fermentando transmutat; latentem verò in corpore aptitudinem, excitat à corpore infecto forinsecus accedens contagium. Unanimis Modernorum est confessio, per experientiam firmata, non aliter hodie succendi V.L. quam Effluvio contagioso: Quod instar viscerum halitus, sa.

saniei, & Muci tenacioris divaporatum, distantia ideò utplu-
rimum non penetrat, nec more spermatis pestilentialis per im-
mentum aërem fertur, sed membro magis insinuatur attacto.
Huic communicatur per *Gesta, Ingesta, Egesta & Ambientia.*
Ad *Gesta* spectant Coitus, Balneum, Novacularum & Cucur-
bitularum applicatio. Fomite Mali concubitus impurus ma-
ximè diffat. Libidine enim turgentia Genitalia, fungosa, mol-
lia, nuda, & incalēfacta tam per attritionem, quàm affluxum
spirituum, non tantum fuligines contagiosas transpirant, in-
fectum semen vel madorem eructant, & acidam sanie exprimi-
munt; sed hujusmodi etiam offensuras Exhalationes ab sor-
bent spontè. Experimenta vide in *observat. Epiph. Ferdin.*
Schencki, Langii, Hildani, Wieri, Foresti, Greg. Horstii, Dona-
ti, Ant. Beniv. Rhodi. Squallidâ sanie maculatum Bal-
neum inficit lavantes. *conf. J. C. Claudini App. de Ingr. ad Inf.*
Ballon. Consil. Cucurbitulas atq; Novaculas, depuratas negli-
genter, inficere commonefaciunt Tacken. Cap. XV. Hipp.
Chym. atq; Diom. Cornar. Obs. 25.

§. XIX. Ingesta semen comprehendunt, sanguinem nu-
tritium, Lac, Cibum Potumq; & utriusq; Instrumenta. In-
falum semen & uterum conspurcat, & generandi Fatus ma-
teriam, sive hanc semen muliebre dicas, cum *Laurent. & Hoff-*
manno, sive Ovarium, cum Th. Kerckring. in Anthrop. & Job.
Horn. in Prodr. Obs. Genit. Cum Sanguine nutritio, Embryo-
ni sordido utero attacto, Miasma malignum Mater instillat.
Job. Rhod. Cent. 3. obs 83. Amat. Lusit. Cent. 1. Cur. 50. Lactantes
imbuunt ulcerosâ sanie madentes Papillæ, turgentium mam-
millarum vaporations, & Lac Lymphatico-chylosum, vitia-
tum in sinu sanguinis. *conf. Helmont. T. 1. Tit. Nutrit. Infant.*
ad V. l. Mich. Etmüll. Valetud. Infant. cap. 2. §. IX. Citra
coitum virulenta corpuscula suscipit, juscula vel pulmenta,
malignitate prius fœcundata salivali, hauriens: combibens
ex impuro poculo infecti, vel ejusdem usurpans Cochlearia,
Pocula & Patinas, quibus aliquid visceri Fermenti salivosi
adhuc cohæret. *v. Sebitz. Spec. Med. Part. IX. c. 2. Tr. de con-*
tag. Imprimis nutrices infectæ, pulmenta lambentes, causas

C

ulcerosi

abg.

communi-
catur per
Gesta.

per Ingesta.

270.

ulcerosi Oris & Aphtharum malignarum, vi acidæ Salivæ ingerunt Puello. *Hier. Mercur. de Morb. Puer. l. 1. Cap. VI.* Contrà etiam his laborans infans, inficit nutricem, infuso fermento maligno Papillis spongiosis, & turgido lacti, v. *Illustr. Dn. Dan. Sennert. l. VI. P. IV. C. IV.*

per Egesta.

§. XIX. Egesta Fæces alvinas, Urinam, Sudorem & Salivam significant. Senem habet *Fallopianus Cap. 22.* ob communem usum ejusdem Latrinæ, infectum ab Ægrotis. Halitum Urinæ recens emissæ à Venereo, in Matulâ vitandum docet *Petr. Roslin. p. 40. d. M. G.* Satis enim est efficax ad concitandam Gonorrhæam purulentam, & ulceranda Genitalia. Osculo immissa malignitas Labiis spongiosis, vel molli Genarum Cuti, facilè penetrat interiora Faucium & Capitis. Carcinomate Venereo in facie deturpatus Sacerdos, petulans tamen & ebrius, solo osculo inquinavit Puellam, ap. *Forestum l. 23. obs. 2.* Insensibilis etiam transpiratio & Sudor, corrosivâ aciditate venereâ prægnans, proximè concumbens Corpus sanum maculat in attactâ Parte, sc. Dorso, Brachio, Tibiis. *Zacut. Lusitan. Prax. Hist. l. 2. C. 1.* Effluvia enim ab infecto Corpore decidua, vicini poros subeunt, atq; humores fermentant.

per Ambientia.

§. XX. Illa verò derivata in sanos per Salivam, sudorem, excrementa & sordes; per Halitum etiam ex Ore & Poris cutaneis emissum, contagiosâ malignitate imbuunt aerem contiguum. Matrona quædam, L. V. laborans ap. *Fabr. Hildanum, Cent. V. Obs. 98.* solo vapore Inunctionis Mercurialis, replete Hypocaustum, & salivationem movente, curata fuit. Alia verò expers virulenti Mali, collocata saltem in Cubiculum, destinatum quorundam L. V. infectorum, Uctioni, Animam redditura existimabatur, *Cent. V. Obs. 99.* Tanta est Venereæ Auræ atrocitas, ut resuscitata per incalescentiam ex fordibus mucosis, ac sanie vestimentorum, Linteorum & stragularum, instar flammæ corripit fungosam carnem & sanguinem venosum. Ex mutatis immundorum Juvenum Caligis in Bacchanalibus, Virgo XV. Annorum, Fomitrem Luis colligens, excisa est fatidissimo ulcere in Collo Uteri, Vesicæ & In-

& Intestinis, consumpta Vigiliis & dolore intra paucos dies dies exspiravit, teste *Hildano Cent. 1. Obs. 100.* similem huic Experimentiam vide ap. *Francanc. cap. 2. d. M.G. Eustach. Rudium l. V. d. Morb. occult. Simon. Jacobi obs. XVI. & Lazar. River. Cent. IV. Obs. 91.*

CAP. II.

§. I. Ex suppositis Subjectis & Caussis ipsis, Luis elicio differentias. Ratione Subjecti interna est & externa: Particularis & Universalis. Interna Vitalitatis medullium permeavit, & plurimarum Actionum læsionem sibi conjunctam habet; ideoque Aucta & Confirmata dicatur. Externa in quadam Corporis superficie hærens maturato auxilio est discutienda, ne vires capiat serpendo. Particularis (1) solidum aliquod Membrum, Tibiam, Dorsum, & Locum Genitalem occupat. (2) Cutim universam versicoloribus maculis fædat, aut erumpentibus Pustulis. (3) propter Concubitum, Mentulam & seminalem humorem in Testiculis; propter exceptum osculum, labia & salivam in glandulis sublingualibus polluit, ut gonorrhæa & gingivarum putrefactio subsequantur. Universalis verò intimè affligens Spiritus, Humores & solidas Partes, in Spiritibus quidem languorem & vertiginem, in Humoribus cachexiam, in solidis ossibus cariem; in carne ulcera; in glandulis, excrementorum collectionem generat. Ad normam caussarum examinata V.L. (1) tanto contagio pollebat olim, teste *J. Palmari. l. 1. d. V.L.* ut fætor, à spurco humore exhalans, olfacientes; effluvium manans ex oculis, *juxta Manard. l. 7. Epist.* Aspicientes; Et Miasma ex salivante vel sudante fumans, inficeret respirantes. (2) vehementer acido-corrosiva videtur aliquando. Nasum enim, cranium, uvulam & palatum depascit, exedit sinum pudoris & Intestina. Ossa Tibiæ in pedibus comminuendo diffringit, ut medelæ & ambulationis spes evanescat. Horridarum rerum experimenta recenset *Felix Platerrus l. 3. Obs. Tit. defædat.* Mitior est in corpore, cujus sanguis ferocientibus salibus acidis & lixiviosis non adeò redundat. (3) propter indigestionem humorum, interdum citra corrosionem, maximum proventum pituitæ viscidæ & gummosæ a-

Differentia
LV. (1) ex
Subjectis.

(2) ex Caussis.

lit, in Scirrhis & Tophis circa crura & caput observandum. Cum sanguis fluxili magis sero gaudet, putrida & ulcerosa scabie squallet corpus. (IV) Hereditaria & acquisita est. Illius causa cum semine & sanguine in sobolem derivata, instar fermenti venenati se habet, Symbola salis & sulphuris Elementa in sanguine exaltantis, per Willis. Cap. 2 d. Scorb Hæc verò per coitum impurum, Lac, Oscula, vestimenta & similia acquiritur, tradita Cap. 1. Petr. Forestus l. 32. Obs. IV. cum Mat. biolo, Nicol. Massa & Hispano, propter colorem & virtutem pustularum, ipsam Luem affirmans esse vel biliosam & Melancholicam, vel pituitosam & sanguineam, Veterum indicationi præservatoriæ benè favet. Principium, augmentum, statum & declinationem inspiciens Morbi, hunc dico incipientem, augescentem, inveteratum & declinantem.

(3) ex Tem-
pore morbi.

Signa In-
cipientis.

§. 2. Incipiente Venerea Lue, mœror, tristitia, lassitudo, torpor & segnities, succedunt statim. Dolor vagabundus, errans per articulos, caput & dentes, imprimis nocte sub plumis pungit. Rubescens color faciei perit, mutatus in fuscum & luridum. Capilli defluunt, tinnunt aures, oculi caligant. In fronte, genis, labiis ac ore, pustulæ prurientes & ulcera apparent, cum semen morbi, osculo vel immundo cibo potuve est transmissum. Idem verò ab Infantis lactati virulento ore contractum, vires suas in apprehensum membrum exserit. Mammillæ igitur inflammatae, propter grumescentiam Lactis acri dolore ardent; Papillæ pustulis & fissuris exulcerantur ab effluente lacte infecto. Maculæ & pustulæ prurientes universam cutim infestant, quam Fomes contagiosus impuri vestimenti, vel hausti à concumbente sudoris, fermentavit. In Testiculis corruptum semen, semper exstillat humorem fatidum, purulentum, flavum, viridem, atq; acrem. Hujus effluxum Gonorrhæam Gallicam vocamus, cum ardore & dolore punctorio excernitur. Glandem Penis tangens, erodendo ulcuscula generat. Pudenda modò internè, modò externè acris pusulis æstuant. In sinu verò Inguinum, duriae obliqui bubones protuberant, juxta Vasorum spermaticorum divaricationem. Et hæc quidem utentibus suspecto coitu, in sacris Locis eveniunt.

§. 3.

§. 3. Ingravescente Morbo, acerbissimi dolores exeruciant caput, frontem, tempora, os humeri claviculas, pectus, pleuram, sternum, dorsum, intestina, femora, partem tiliarum anticam, & membranas musculorum. Interdiu licet dispereant, graviores tamen accumulatur nocturno tempore, quo ipso vociferantes Ægri morsus sentiunt, carnem dilacerantes atq; pungentes. Maculæ per Cutim sparguntur diversicolors, sc. rubentes, obfusæ, citrinæ, lividæ aut nigræ. Dura verò Exanthemata squamosâ crustâ obducta, in capitis, faciei, coxarum, & pubis exasperatâ cute emergunt. Materies illorum internè putrefacta; vel forinâ scabie contaminat cutim, vel profundius serpendo, sordida ac fistulosa ulcera generat, colliquefactura tam Musculos, quam ossa. Locis excarnibus, sc. calvaria, ossibus atq; tibiis, tumores accrescunt, quos vulgè vocant Tophos, Gummata & Nodos. Calvescens caput, indomabilis Cephalæa obsidet. Lurida facies colorem cadaverosum repræsentat. Caligantium oculorum Lumen magis magisq; extinguitur. Aures tinniente susurru personant. Per glandulas oris & membranas narium, colluvies pituitosa manat, qualis etiam ex glandulâ lachrymali diffluit. Gingivæ putrescunt, dentes vacillant; Uvulam & Tonillas acidum ulcus arrodit. Pustulæ nec non Fissuræ Mammillarum in contumacia ulcera degenerant, Gonorrhæa magis dolorifica, luxurians & purulenta evadit. Cacoëtheis sordibus exeduntur Genitalia. Copiosi bubones prohibentes gressum, in sinu coacervantur. Carunculis implentur meatus urinarii. Urina, cum aculeato dolore reddita, purulenta est atq; cruenta. Anum & muliebrem sinum pudoris, modò condylomata, modò verrucæ intumesciunt. Articulorum Facultas motrix enervatur. Volas manuum & pedum Plantas, Rhagades vel Fissuræ discindunt, verrucæ deturpant. Ungues sub Tumore conditos, putredo dissolvit.

*Angescen-
tis, ex Ha-
bitu.*

273

*Capite,
Thorace,
Ventre in-
fimo &
Articulis.*

§. 4. Sæviora existunt symptomata Luis inveteratæ. Den-
tes ipsos & portiones mandibularum excidentes, quotidie vi-
demus. Perditum penem, decidentes oculos, & exesum nasum
spectavit Eustach. Rudius l.V. d. Morb. Occ. Depastam faciem,

*Inveterata
ex lasis
Partibus,*

274.

ut omnia interiora Faucium per horrendam Foveam specta-
 rentur, *observavit Plater. l. 3. Obs. Med.* Idem comminutas
 carie penitus Tibias Cauponis, & plures Meretrices Nalo mu-
 ellatas refert. Privatio Gingivarum, Labiorum, Uvulae & Ton-
 sillarum, *ex Rondeletio constat, Fernelio, Botallo, Quercetana.*
 Cranium carie pertenebratum, ac destillantem in Meninges
 saniem, *habet Vid. Vidius T. 2. part. 3. l. 2. d. Curat. Membran.*
 Quendam ex *Joh. Schenckii observat. allegat Illustr. Dan. Sen-
 nertus l. VI. M. Pr.* Cui per Palatum, Os Sphanoides & Cribri-
 forme ab Ulcere Gallico corrosum, putrefactum Cerebrum
 diffluit. *His affinia vide in Poterii Cent. 1. § 3. Curat.* Durissi-
 mi Tophi, nullis emollientibus, vix igni obedientes, in cru-
 ribus & alibi coagulantur, *teste Parac. & Foresto l. 32. obs. 16.*
 quibus addatur *M. A. Sever. de Absc. Nat. l. IV.* Tam in-
 exhaustae sordes canerosorum ulcerum confluunt intra fun-
 gosa Genitalia, Carnem, Ossa, Uterum atq; Fauces, ut viva
 putredine ac vermiculatione consumi videatur homo, *juxta*
Chr. Lang. in Curios. Med. cap. de Variol. Ideo vox aliquid stri-
 duli susurrat, deglutitio corrupta Uvulae laeditur. Caecitate
 oculus & surditate Auris laborat. His affectibus vertigo, epi-
 lepsia, apoplexia, paralysis & vigiliae copulantur. In pulmoni-
 bus difficilis respiratio & phthisis: in corde tremor & synco-
 pe; in thorace pleuritis ac Empyema; in sanguine cachexia
 adest, atq; febricula, qua exhaustus Aeger infelicem animam
 expirat. Corpus hydrope intumescit, arescit atrophiam, ulcери-
 bus exeditur. Chylificatio est laesa. Nausea & vomitus infestat
 frequens. Dolentia acerbè intestina, varios humores eructant.

*Actionibus
 Animalibus,
 Vitalibus,
 Naturalibus.*

*Modus
 contagii
 operantis.*

§ 5. Tam late sparsum contagium Veneris, amplissimas
 quoq; strages edit, licet à principio in humores irrepat fer-
 mentescibiles, quales sunt sanguis, lympa, succus nervosus,
 semen & sulphurea unctuositas cutis. Sicut absumptis spiri-
 tibus, & exaltato sale per diuturnam fermentationem, vinum
 generosum evadit acetosum; *Willis. cap. 1. d. Febr. l. IV. d. Febr. c. 3.* Ita illud
 instar Fermenti se habens, multiplicantis naturam propriam,
 & alienam transmutantis, *judice summo Viro, Dan. Sennerto,*
l. IV. d. Febr. c. 3. Sibi etiam fermentando assimilat Humorum
 Massam,

Massam, & ☉ corrosivi exaltatione perversam, imbuit acri ac-
ciditate. Hæc membranosa Cutimpungens, pruritus; ner-
vosas fibras irritans, leviozem adhuc dolorem gignit. Coagu-
lata cum secretis portionibus sanguinis intra Cutem, Exanthe-
mata aspera; colliquefaciens carnem, ulcuscula saniosa pro-
ducit, quæ profundius serpentina in Ulcera manantia degene-
rant. Utrorumq; contagiosum Miasma resorbens sanguis, &
inficitur & inficit. Infecti quidem compages, fæculentiis salis
& pituitosis repletur, Spiritus oppressi attenuantur, fixantur
Salia volatilia, dulcis humor nutriens consumitur, & motus
velocissimus inhibetur à coagulatore acido. Hinc mutatus in
corpore color, & subitus mœror in Spirituum ac Salium vo-
latilitate consistens: hinc Membrorum contabescencia, &
virium languor, à depauperato sanguine proficiscuntur. conf.
Valent. Willius Cap. 3. d. Morb. Castrens. Francisc. Sylvius l. 1.
§ 2. Pr. M. Partes singulas atq; omnes inficit Sanguis, cum
hujus per omnem ambitum circumvoluti temperiem, se-
quantur illæ. v. *Scip. Claramont. l. 1. de conjic. Morib. Magnif.*
C.V. Schneider. l. 3. § IV. d. Catharr. Motu autem & circulatio-
ne, Particulis nutritiis & excrementitiis maximè offendit.

§. 6. Acescens in V. L. sanguis, more coagulandi lactis,
condensatur magis, atq; in oeratis ventriculis cordis, ægrè
motus, iisdem vel undulatam palpitationem, vel suffocati-
vum catharrum minatur: Infuso enim Spiritu Vitrioli acido
in venam jugularem Canis, Belluam more Epilepticorum
spumantem & grumefactum in extincto Corde sanguinem,
vidit *Fracassatum, Pis. Prof.* prout referunt *Acta Societ. Angl.*
A. 1667. n. 27. Pulsus etiam irregularis, cum frequenti Spi-
rituum vitalium deliquio cietur, quoniam fæculentiis acido-
salsis refertus sanguis, effervescendo difficulter accenditur,
velut Ellychnii oleum, sale imbutum ac sordibus limosis,
conf. *Louuer. Tr. d. Cord. p. 125.* A Corde exantlata ejus crassa
Moles, & tardè colata per pulmonum vesiculas, Asthma: Pi-
tuitâ illas obstruens, Peripnevmoniam; acrimoniâ eadem
corrodens, Ulcus excitat; vel purulentiâ inquinans Chylum
nutritium, vel putrefaciens Parenchyma, ut Phthisis & Em-
pyema

*in Habitu
Corporis.*

*in Sanguine
infecto.*

*§ inficien-
te Cor,*

Pulmones,

Lienem,

pyema

176
Lienem,

Stomachū,

*Bilem,
Succum
Pancreati-
cum,*

Chylum,

Intestina,

*Dorsum,
Lumbos,*

pyema subsequantur. Ex Pulmonibus & Corde per Ramum Splenicum in Lienem descēdens sanguis viscido-acetosus, fermentum volatile fixat, & crudorum Salium volatilisationem cohibet, per conjecturas *Velshuyssii d. Liene, & Helmont. T. 1. Tit. Jus Duumvir.* Infusus Membranis stomachi, hujus Mucum acido-sallum hebetat, & inspissatā Lymphā & Pituitā crassā, quæ agglutinata ventriculo, appetitum & chylicationem perdit: titillans verò aut aggravans, vomitum sollicitat. Cum Cæliacæ Ramo sinistro, in Pancreas; cum dextro in Hepar tendens, tam Pancreaticum succum, quàm Biliarium invertit. Illum naturā subacidum, aciditate ac sero viscido auget. Hujus generandi materiam, mucoso Phlegmate vitiat; generati verò fluiditatem remoratur, & spiritum volatilem opprimit. *v. Sylvii Diss. Med. 8.* Igitur obtusa Bilis, solvendas Chyli particulas viscidiores Sale suo non incidit, nec fluiditate illas donat! Acidior humor Pancreatis, easdem hostili acido acuit, & reddit magis glutinosas. Ita volatilifandi in Intestinis Chyli fermentatio impeditur. Fæces præcipitandæ infelieiter segregantur. Pars crudæ Massæ foras amandata, dolorificas dejectiones efficit; Pars verò per Lactea sursum vecta in venam axillarem, sanguinem tingit inquinamento acido, quod illius spirituofam rarefactionem coerces, emicaturam vitæ flammam sufflaminat: Humorem verò Chylosum & Lymphaticum cogit in Pituitosum Mucum. Atq; hoc nutritio succo depravato, nutriendum corpus atrophiam exarescit, obnubilatis spiritibus Anima languet, & effervescentiam sanguinis imminutā, recrementa acetoso-viscida magis conglomerantur, ægerrimè quidem in corde coquenda, perituris Membris tamen dispensanda. *Natb. Highm. Cap. V. d. Aff. Hypoch.*

§. 7. Eadem illapsa Plexui Nervorum Mesenterico, vel Membranis Intestinorum, vellicando fibras nerveas, & mutuâ colluctatione illas divellendo, dolores acutissimos in abdomine; Colicos in Intestinis; vagabundos, in variis Partibus ci-ent. Per affinitatem subeuntia in Nervos lumbares, Hypogastricos, atq; ipsam cum Arteriis Medullam spinalem, pluri-
mas

277.
mas partes acetosi Salis acredine cruciant, ac diuturnis tormi-
nibus dorsum, Lumbos, Ossa Pubis & Articulorum torquent.
v. Magn. Dn. D. Schueid. Cap. XXI. d. Apopl. Cum urinoso Se-
ro segreganda in Renibus, simul horum vasa solvunt, ut cruo-
rem resudent, qui putrescendo factus purulentus, Urinam fa-
niosam constituit. Inde Mictio & cruenta & purulenta, (cujus
tamen sunt plures Causæ) proficiscitur. Urina spiculis acidis
aculeata, pungendo ureterum ac Urethræ membranas, dolo-
rem acrem; constringendo iterum irritatas Sphincteris fibras,
molestissimã stranguriam creat. Materia acris-acida per Arte-
rias spermaticas testiculis communicata enervatis, modò le-
viter mutata in serosum semen; modò in lividum, viridem &
fætidum humorem, ex laxatis Parastatis & vesiculis seminali-
bus arrosis, spontè diffluit, atq; Gonorrhæam producit; cui
propter feminis turgescentiam, Satyrismus; propter acredi-
nem, & flatulentam Penis convulsionem, Priapismus cohæ-
ret. Utriusq; tam seminis quàm Urinæ Acor, Urethram exul-
cerat: in ulcere autem ex tenaci humore nata caruncula, illam
obstruit. Glandis & Præputii Portiones, acris Pustularum fa-
nies vel arrodit, vel depascit. A sanguine infecta seminalis
humiditas Testiculorum fœmineorum, pari modo ad Expul-
sionem acredine suã incitat continentes Partes. Ergò Semen
per Tubas Fallopii; liquor verò unctuosus per Foramina Uteri
ac vaginæ, *juxta Regn. de Graaff*, continuò destillans, Pollu-
tionis atq; Gonorrhææ causa existit. Ille Humor acido-acris
viscosè adhærens Utero, internam Membranam sæpè exedit
incurabili ulcere. In vaginam depluens, Nymphas atq; La-
bia madefaciens, non tantum urente pruritu vellicat attactas
partes, sed acidã etiam corrosivitate putrefactas destruit, ut
Substantiã consumptã, evanescant in saniam ulcerosam, ser-
pentia ulcera alentem. Quoties autem intra attritam carnem
fungosam sinus muliebri, acida sanguinis Pituita coagulatur,
Condylomata ibi & verrucæ; quoties eadem in Glandulis in-
guinalibus colligitur, Bubones duri extuberant, calore, rube-
dine & dolore sæpius immunes, quos Venereos vocamus, de
quib. *Job Riolan. Antbr. l. 2, c. X. Ant. Saport, d. L. V. C. 8.*

Renes.

Urinam.

Semen.

*Membrum
virile.*

Uterum.

Vaginam.

Inguia.

D

S. 8.

Crura.

278.

§. 8. Per Arterias crurales deorsum latæ sordes Venereorum acidæ, in Juncturis cum Synoviâ effervescunt, doloresq; parturiunt. *Rollf. diff. Anat. l. 2. c. 6. Knoeff. d. Podagr. p. 23.* Acrimoniâ colliquefacientes carnem pedum, hanc convertunt in putrilaginosa ulcera. Crassescentes cum Lymphâ, reflua ex Articulis, vel cum Muco cariosorum ossium, & consistentes circa Membranas Tibiæ, Cranii, Frontis, Clavicularum, &c. conglomerantur in Tumores gummatosos atq; Tophaceos. *Forest. l. 32. Obs. 23.* Perioestia vellicantes nervoso-sensibilia, dolores acerbissimos concitant in osseis & cartilaginosis locis. Per Periostea transcolatæ in Tibiam, & ossa ipsa, cum salso horum spumose effervescunt. Igitur solvendo, Perioestium lacerant, ut æger carnificetur exquisitissime. Erodendo comminuunt ossa, ut fungosa & cariota reddantur usque in Medullâ. *v. Act. Hassn. vol. IV. obs. 80. Etmüll Hipp. Chym. C. 2.* Agitatis nocte propter Lecti calorem recrementis acidis, eorum colluctatio & exinde ortus dolor, admodum ingravescit: maxime circa solida ossa, à quibus acida quævis avidè sorbentur, licet hæc hostiliter atterant illa: Ut ideò benè interdixerint Chirurgi usum acidorum in ulceribus, observantes olea destillata, aliaq; pingua, maximum detrimentum attulisse, Cranii & ossium affectibus. *P. Barb. Chir. l. 3. c. 2. Bereng. d. Fract. Cr.*

Articulos.

Extremitates Articulorum Fæces acidæ sanguinis ibi stagnantis diffidunt in Rimas, quas Rhagades Græci dicunt, orituras à Galenicorum excremento adusto & salso, teste *Nic. Pison. l. 3. Cog. Morb. C. 18.*

Mammillas.

§. 9. Sursum evehctus contagiosus sanguis, quisquillas suas seponit in mammillas, fauces, nares, oculos, cranium & cerebrum. Atq; cum virus venereum promptè invadat spongiosas partes, Mammis quoq; transmittit copiam viscidæ Pituitæ, quæ intra bibulas glandulas cum Lymphâ coalescens, in sordidum Apostema erumpit. *Bullon. l. 3. Epid.* Præsentis verò Lactis butyrosæ & caseosæ partes, præcipitatæ ab acido Sanguinis inquinati, punctoriâ Inflammatione mammillas tumesciunt. *Kerg. d. Ferm. Sect. 3.* Effervescentiæ succedens Tumor altior, & ardor magis intensus, tandem in liquamen purulentum

Hum. lact.

tum

rumabit. At Serositates, quæ fluidæ adhuc remanent, Tubu-
los atq; Papillas mammillarum oblongis ulcusculis proscin-
dunt: Fauces, palatum & linguam infantium, fervidis Aphthis
excoriant.

§. 10. In Organa Cephalica sursum per Carotides, & *Faciem.*
deorsum per Ramos Jugularium confluens sanguis infectus,
Aciditate & Pituitâ vel fluidâ vel inspissatâ, officinarum Ani-
malium vigorem evertit. Utraq; fluida, pinguedinem subcu-
taneam, glandulas miliares & cutim colliquesfaciens, faciem
atq; collum pustulis indecoris deturpat: Immixta salivali
Humori glandularum maxillarium & sublingualium, acredi-
ne imbuit manantem isthinc per ductus Warthoni, salivam,
quæ irrigans Fauces, exulcerat, putrefacit & atterit. *Fauces.*
Ideò Gingivæ putrido humore flaccescentes, gravem odorem spi-
rant. Dentes comminuti sordibus, & vacillantes in Alveolis,
elabuntur. Ulcera corrosiva atterunt tam glandulas quam
maxillas. Uvula tumefacta priùs, dein putrefacta, abscedit.
Atq; hæc vitia non potest non sequi, tam masticatio quam de-
glutitio laboriosa. Ex venis in membranam pituitariam Palati *Palatum.*
& ossa vicina transudans acida materies, Palati laminam dis-
solvit: Os verò Colatorii & cribriforme, uliginosâ carie con-
sumit. Hæc sanies inde destillans versus interiora Faucium,
glottidis latera viscido humore oblinat; sensibilem asperæ
Arteriæ membranam irriando convellit, & aërem pulmoni-
bus continuò inspirandum, corrosivis Corpusculis vitiat. *Arteriæ
asperæ.*
Ergò referatis claustris Faucium, vox patula resultat per Na-
res. Humectatâ glottide, raucedine stridet æger; vellicatis à
membranâ connexâ Pulmonibus, tussis convellit Thoracem.
Illos quoq; phthificos reddit, semper cum mucoso aëre ab-
sorptum Miasma corrosivum.

§. 11. Acidus humor per venulas & lachrymalia puncta *Oculos.*
depluens in Oculorum Annatam, hanc mordaci Ophthalmiâ
inflammat. Idem intra Membranarum venas congelatus, pro-
pter insitam visciditatem, & frigiditatem aëris, modò suffu-
sâ Catarractâ obnebulat oculum, modò turgidum reddit tu-
more, disrupturo quandoq; in saniosas pustulas. Redundans

250.
Capillos.
Cranium.

in lachrymale glandulam, hanc quoq; cum subjectis ossibus exedit in sinuosam fistulam, quæ acri stillicidio & oculos & nares humectat. Occupans exteriora capitis, radices ac nutrimentum capillorum causticâ acedine comburit: unde defluvium eorum contingit. Pericranium, vel ipsas quoq; Meninges aciditate & Pure acri pungens, immanem Cephalalgiam suscitât. Ossa autem cranii Sale fluido & corrosivo perterebrat, ut corrupta in tenues auras evanescant. Paulò mitior est L. V. Pituita acida coagulata. Etenim Tumores tantum gummatosi in Fronte & Capite conflantur, ab excremento Pituitæ viscoso, concrecente circa futuras & glandulas. Tophos verò lapidosæ consistentiæ, producit Aciditas cum carie ossis corrosi, & pituitâ viscidâ, obrigescens circa varia cranii loca. *conf. A. Sever. l. 2, Pyrot. Part. 1. Ambr. Paracum. l. IX. cap. 20.*

Cerebrum.

§. 12. Interiora Capitis penetrans sanguis virulentus, noxam suam affigit cerebro, nervis & spiritibus. In cerebrum vel pituitosa evomit recrementa vel acida. Illa quidem cerebri poros implent, atq; in sensoriorum Nervos illapsa, Spirituum commercia intercipiunt. Inde Apoplexia, cœcitas, surditas, Coryza & plurium Articulorum paralytes exoriuntur. Hæc verò consumentia succum nutritium, Atrophiam causant, *secund. Joh. Bohn. Diss. Phys. XII. §. X. Charlet. Oecon. An. Ex. X.* Perpetuò irritantia fibras nerveas, leviores spasmos, contracturas & dolores, dein convulsivos motus, quales sunt Epileptici, cient. Spiritus, onusti particulis pituitosis aut narcoticis, succumbunt, indulgent somnolentiæ, & agrè tam per fibrillas cerebri, quam Nervorum dispensantur. Pituita in flatus soluta, vias pervertit Spirituum, atq; hos impulsos adigit in vertiginem. Hinc Functionum perit vigor, aliàs in Spirituum luce & serenitate cerebri, consistens. Sensuum hebetudo, languor, mœror, oblivio & morosis succedit. *Th. Barth. l. 3. d. Luc. Anim. Wepf. d. Apopl. El. Monzalt. Archip. Tract. XII.*

Spiritus.

Prognos.
Longitudi-

§. 13. Atq; hæc dicta volo, de inveteratâ L. V. cujus signa Diagnostica ex enarratis effectibus; Prognosin verò & Eventum

tum colliges ad normam fontium Hippocraticorum ex Prosp. nis & Bre-
Alpino, Lud. Dureto, Joh. Jonst. Ant. Constant. & Lud. Lemo- vitatis. *182*
sto. Nota tamen (1) virulentiam Veneream esse & diurnam
& gravem, propter intemperiem acidam, corrosivam, conta-
giosam & sanguinem redactum in vappam & acetositatem. (2)
ut plurimum tardè accrescere & decrescere, cum expergiscat-
ur paulatim, & sopita reviviscat. Illa universalis, interna, in-
veterata & hæreditaria, admodum lentè profligatur ex corpo-
re Scorbutico, Melancholico & cacochymico, cujus Evacua-
tiones solitæ simul supprimuntur. Citiùs ex fluitantibus hu-
moribus, quàm organicis partibus labefactatis ejicitur. Pri-
mus insultus facilè retunditur, at iterata contaminatio, & re-
cidiva ex imperfectâ curatione est contumacior.

§. 14. Licet naturâ non habeatur lethalis V. L. in Rui-
nam tamen sæpissimè præcipitat, conjuncta Dysenteria cruen-
ta, Febris hæctica, Macies, Hydrops, Phthisis, vomitio sangui-
nis per pulmones erosos, hæmorrhagia narium & uteri nimia,
vigiliarum perpetuitas, Apoplexia & Epilepsia. Spes salutis le-
vior itidem restat ægro, cui ossa Nasi, Cranii & Tibiæ acido
madore irrigua, comminuuntur: cui Intestina, Renes, Vesica
& uterus, vel sordido carcinomate, vel Fistulis consumuntur:
Partes verò genitales inexhaustâ Gonorrhæâ fætida scitent.
Futura salus affulget, cum viæ excretoriæ, remissis symptoma-
tibus, materiam malignam evomunt: cum hæmorrhoidalia
solvuntur; Alvus laxatur; Urina citra acris doloris sensum, &
limosa & copiosa fluit; Sudor fætidus cum levamine manat;
Salivatio supervenit; Uterus per fluxum Menstrui non mor-
dagem. Corpus expurgat; Bubones suppurati virus expirant,
& nutritione vitali Corpus iterum efflorescit. *conf. Prosp. Al-
pin. l. VII. c. VI. d. Pras. V. & M. Constant. l. IV. Med. Progn.*

*Mortis &
Salutis.*

CAP. III.

Methodus curandi.

§. I. Possibilis restitutio Sanitatis, & afflictio Ægri, ad cu-
ram invitant Medicum. Hujus est cautè perscrutari (1) Sub-
jectum curandum, (2) curantia auxilia, atq; (3) eorundem ap-
pli-

*Contenta in
ordine Me-
dendi.*

plicandorum Methodum. Subjectum curandum vel universale, vel particulare. Illud quidem Sanguis cum connexâ Lymphâ ; hoc verò pars inquinata quævis, ut Cranium, Cutis, Membrum genitale, &c. Auxilia secundum indicationem (1) Curatoria, (2) Præservatoria, & (3) Vitalia, ex Medicinæ triplici fonte capiuntur. Ut administrantur legitimè, in optimâ formâ, quantitate, & tempore, tantùm indicanti morbo vel Symptomati applicanda sunt prudenter. *conf. J. C. Claudin. de Ingr. l. 1. § 2.* Curandi sanguinis sordes viscido mucosas, acidas & malignas, sive intra sinum proprium hæreant, sive partibus aliis affigantur, Natura svadet vel evacuandas vel alterandas. Illas ergò indomabiles atq; abundantes, curaturus *evacuet per Vomitoria, Purgantia, Diuretica, Diaphoretica, Salivationem, Balneum, Vesicatoria & Cantheria; Alteret distinctim per subsecuturas Potestates.*

*Methodus
Evacuato-
ria & Al-
terativa.*

*Evacuatio
per vomitū.*

§. 2. Pituitâ viscidâ in stomacho fluctuante, & vergente sursum, nauseabundo Ægro Vomitoria præbemus, ex Antimonialib. Mercurialib. Vitriolicis, Tartareis, & additis pro necessitate circumstantiarum specialibus Medicinis, quæ omni conatu Evomitionem sollicitent. Feliciter autem acquiescimus in receptis Chymicorum Formulis, scil. in Croco Metallor. Tartar. Emetico, Floribus, vitro, Δe , & Globulis Antimonii, nec non Sale Vitrioli & famoso Mercurio vitæ, cujus tamen Genesis Antimonio debetur. Illud saltem nota, quod Antimonialia Vino colando misceantur commodissimè; Mercurialia autem, cum Extracto Diacarth. atq; Panchymagogico, vel Electuar. Diasari *Fernel*. Diaturbith *Montagnan*. & Antimoniali *Crollii*, redacta in Bolos atq; Pilulas, promptius stomachum versus Superiora invertant. Hac quoq; ratione, Pulvis Mercurialis, gingivis, dentibus atq; palato non adhæret, aliàs facilè in Salivalibus glandulis producturus non desideratam Salivationem. *conf. Willis, Pharmac. Ration. Part. 1. sect. 2. Rollinc. Diss. Chym. V.*

- ℞ Fri Emet. Myns. gr. jv. Extr. Panchymag. gr. vj.
Ol. Cinam. Fænic. a a g. ij. F. Pil. N. 8.
- ℞ ℥. Vit. gr. V. Elect. Diasar. Fern. ʒjß
c, q. s. Sacch, F. Bol. N. 2.

℞ Croc.

℞ Croc. Metall. gr. XII. vin. Rhenan. ℥j.
Colatura s. vinum Emeticum.

§. 3. Purgantia tantummodò solubilem Intestinorum Sa-
burram abstergant, & impuritates sanguinis emulgeant flu-
xiles. Acidus humores & fixos violenter non moveant, nisi à
Complexu Continentium leniter dissoluti fuerint. Illos enim
irritatos cum summis Torminibus manare, semper expertus
est *Fr. Sylvius l. 1. Med. Pr. c. 2* Atq; prout Rhabarbarum e-
ducit Bilem; ita cum primis Seminaria V. Luis Purgantia ex-
turbent. Convenit igitur, ut Cacochymiam præsentem sol-
vamus Digestivis Acidis & Lixiviosis, Crystall. & Cremore
Tartari, Tartaro Vitriolato, Clyffo Antimonii, Mixt. Tar-
tari aperitivâ *Zobellii*, Arcano duplicato Holsatico, Pulve-
re digestivo *Cnoeffelii*, & Tincturâ σ is aperitivâ *Zuvœlff.*

Digestiva.

℞ Clyff. ℥ii, Tinct. σ is aper. Zuvœlff. a 3ß
s. Digestiv. Tinct. uff 40 Tropffen.

℞ Fri σ ati 3ß Cremor. σ 3j, σ essential.
Acetosell. 3ß Mus σ i g. X.
s. Digestiv. Saltz uff 2 mahl.

§. 4. Incisos humores unicè eliminandos perhibeo Phleg- *Purgantia.*
magogicis, Melanagogis, Mercurialibus, & Resinosis. Phleg-
magogica, viscidam Pituitam, alumnam Morbi, subtrahunt.
Acideò recommendavero Rad. Jalapp. Mechoac. Irid. Bryon.
Turbit, Polypod. Fumar. Electuar. Hydragog. *Sylvii*, Cathar-
ticum Catholic. de Extract. *Grünling*. Pilulas Polychrest. *Am-
stelodam. & Fabrit. ab Aquapend.* Elixir Citri Purgans *Joh.
Michael.* Extract. Catholic. *Poterii*, Panchymagog. *Rollfinc. &
Crollii.* Pulver. Panchymag. *Quercetani*, Syrup. Hydragog. &
Pantagog. *Mynsichtii*; Trochiscos Alhand atq; de Agarico.

℞ Fri σ ati, Cremor. Fri a 3ß Scamm. σ ati gr. iij
Jalapp. pulver. 3j, Elæosacch. Cinam. gr. jv. F. Pulv.
Aciditates hostiles, quæ coincidunt cum Veterum Sordibus
Melancholicis, feliciter educunt *Melanagoga*; qualia quidem
voco Extractum Hellebor. Nigr. Oxymell Hellebor. Majus,
Syrup. & Elect. Dia Sennæ: Pilulas Balsamic. *Cnoeff.* & Extr.
Panchymag. *Zuvœlff.* Ad normam v. Petr. Joh. Fabri, Myrothec.
Spagyri. l. IV. c. 17.

℞ Per

284
℞ Per descens. elab. Ol. Helleb. Nig. Ol. destill. Anis. a g. vj.
in Ovo sorbili.

℞ Extr. Helleb. c. Spir. Vin. Nigr. facti ℥j Magist. Jalap. gr. vj.
Mass. Pilul. Ruff. ʒʒ F. Pilul. div. in 2. Part. æq.

Confer *Rhodium*, in *Not. ad Scribonium Largum*, *Job. Tilemann. atq; Petr. Morellum de Materia Med.* Resinola stimulo instructa, fortius dissolvunt, cum impacta mucilaginositas fuerint. Ad illa referatur Magist. Jalapp. Scammon. & Gum. Guttae, Mochoac. Gumm. Ammon. Galban. Bdell. Opopan. Seq. Pilul. magni usus, laudat Sylvius, l. 1. c. vij.

℞ Gumm. Ammon. e. Acet. sol. ʒʒ. Mastich. el. ℥j
Trochisc. Alhand Magist. Scamm. aa gr. XXX.
F. Pil. N. XLIX. deaur. Dos. N. IIX.

℞ Magist. Jalapp. gr. IV. Scamm. gr. ij
▽ Cinam. ʒj. solv. & d. in Vittr.

Mercurialia, quæ facultate specificâ Virulentia Venereæ resistunt *Illustr. Sennerto, T. VI Med. Pr.* mirabiliter renovant depravata *Beguino, l. 2. Tyroc. Chym. & Untz. in Anat. Mercurii.* Ut ideò *juxta Job. Hartmann. Prax. Chymiat. p. 324.* Purgationes Mercuriales hic maximè locum habeant, cautissimè provocandæ tantum in Cacochymia virulentâ, aliquot Granis Mercurii ☿i aut ☿i, semper tamen dirigendi in scopum desideratum per commixtionem, Essentiar. Extractor. & Massarum Pilularium, quæ Alvum turbando, Humores deorsum propellant.

℞ Extr. Panchym. Croll gr. IIX. ☿i ☿i dulc. gr. vj.
Ol. Cinam. q. s. F. Pil.

§. 4. Diuretica, quæ limositates propellant sanguinis, & stranguriam demulceant, commendanda quidem; præsentem tamen Gonorrhæam virulentam, & suppressionem lotii, evitanda sunt illa, quæ acida sentiuntur & acria instar Spir. Vitrioli, ☿is, ♀, ♂ & ☿i, Pil. de Canth. Ol. Tereb. & Junip. Quibus exulcerati meatus urinarii, magis punguntur, & reagentes humores salini, promptius affluunt. Eligenda igitur, quæ oleositate dulci Aciditatem simul obtundunt, temperant atq; præcipitant; visciditates verò virtute saponaria abstergunt, ad mentem

188

rem Helmontii. Atq; in hunc scopum conducunt Ol. Amygd. d.
& a. Anis. Fanic. Rad. V. ap. Sem. IV. fr. Maj. Sem. Viol. purp.
Saxifr. Oc. Cancr. Os Sepiæ, Sang. Hirc. Lapis Microc. Carpiou,
Percar. Pulv. Buf. Croll. ☉ Ranar. Genist. ☉ ☐ Sarmen. vit. Li-
quor Nephrit. Mineralis, Magist. Lap. Microc. Species Neph. &
Lixiv. Diuret. Mynsich. Syrup. Alth. Fernel. Byzantinus, it-
de V. Radic. aper. Tinct. ☐ri, Lixiv. Polychr. *Rollf. L. V. Sect. II.*
Med. Spec. Similia lixivis mirè prædicat Willis. Part. 2. Phar-
mac. Nat.

Rx. Tinct. ☉ ☐ri. ʒj. dof. g ʒo. in Dec. Lignor.

Rx. Ol. Anis. Junip. an. ʒj. dof. g. X. in decoct. Lign.

Rx. Sem. Viol. Purp. Milii ☉is IV. Frig. Maj. aa ʒj
Amygd. d. ʒij. c. q. s. ▽. Saxifr. F. Emuls.

Rx. Magist. Ocul. Cancr. ☉ Frax. Junip. Abs. aa ʒʒ.
Div. in 2. Dof.

Rx. Elix. Lithontr. Rollf. Chym. l. IV. a ʒʒ ad ʒj.
Spirit. Diur. Grüling. Floril. part. vij à ʒʒ ad ʒj.

§. 5. Ut Humores discernamus versus Circumpheriam, Dia-
phoretica præbemus liquida, fixa, volatilia, spirituosâ, & specifi-
ca. Liquida quidem infarctos ductus promptè subeunt, & visci-
dam massam Sanguinis penetrant, imprimis si Spirit. Vini fuerint
copulata. Fixa in Diathesi Sanguinis acidâ conveniunt, quorum
particulæ ☉li acido occurrentes, cum eodem spumose efferve-
scunt, prout ex Limat. ☉is vel ☉ ☐ri & affuso Spir. ☉li liquet.
Huc ergo spectant Pulv. fixus Antimonialis Valentini. Anti-
monium Diaph. Bezoart. Miner. Simpl. Zle, ☉e, ☉e, ☉ ☐it
Zwalf. Cinnab. Antimonii, Pulv. Pannon. Sal Guaj. Bux. Tart.
Cent. Min. Scord. Ossea & Testacea qualibet. Volatilia acra in-
cistam sanguinis compagem reserant, & volatilifant cruditates
indigestas. Commendo ☉ vol. CC. vip. Serp. Succ. Tartari, Fl. *
Spir. *ci. CC. c. Sal vol. Fulig. Inter spirituosâ, quæ ex Sul-
phureis & Salinis constant, excellit Spir. Ther. Camphor. Spir.
Diatr. Diap, Spir. Vin. Camph. Tinct. Tartari, Antimonii, Tinct.
Bezoart. Mich. Specifica ingrediuntur Anti-Venerea, ex Lignis
composita, scil. Spir. Ess. Extr. Vin. decoct. & Salia tam Guajac.
quàm Sassafr. Resin. Guaj. Extr. Sarsap.

E

Rx. Be-

2180.
 ℞. Bezoart. ℥. Mis, aa gr. X.; Fl. ❄ci gr. V.
 ℞. Spir. CC. c. ⊖ vol. Succ. alb. rect. aa ʒj.
 Tinct. Pri ʒij. d. in Vitr. Dos. XL. gutt.
 ℞. Essent. Lign. Guaj. ʒß Spir. Fulig. ❄ci vol. aa ʒ. VI.
 ℞. Spir. Theriac. Camph. ʒiß Tinct. Bezoart. Mich. ʒj.
 ℞. Extr. Guaj. ʒß Diase. Frac. ʒiß Pulv. Pann. ʒj
 Rob. Samb. ʒij. M. d. in Fict. S. Schwitzlattr.

§. 6. More internorum Diaphoreticorum, humores fufos li-
 quefaciunt externa Balnea, imprimis Laconica. Cum vapore Pa-
 tiens calorem haurit ex variis Aëstuariis Severini, l. 1. Pyrot. Part.
 3. Cortinulâ plicatili Gesneri, T. 2 Thes. Chym. Part. IV. Mantello
 ligneo, Ang. Sala, Tern. Bezoart. cap. 18. Lectulo sudorifero,
 Tentyl. Exec. Chym. Sect. V. & Laconico quadrato Palmarii d.
 L. V. cap. 17. Rarefactura cutim Aura, ut serpat intra Carnem,
 Venas & Nervos, vel Halitum edimus accenso Spiritu Vini, vel
 candentibus silicibus calidè affundimus, Aquam Medicatam, de-
 coctum appropriatum & annosum vinum. Exhalationem saluta-
 rem suscipit agrotus vel decumbens, vel insidens undiq; circum-
 fusum vaporatum imbibit per Poros, exerto tantum capite.
 Hujus Sudationis Modus, Tempus & quantitas Prudentiæ com-
 mittitur Medici. Absolutâ autem illâ, Aër cubiculi calefaciendus,
 corrigitur suffimigiis ex Olib. Ladano, Myrrhâ, Styrae. gran. Pu-
 leg. & Calaminth. Vires ægri instaurantur jusculo refocillatorio,
 Morsulis atq; Trochiscis Cordialibus, vel Pane aromatizzato, &
 Vino optimo madefacto, v. D. (Clandia. de Ingr. ad Infir. in
 App. Sect. X.

§. 7. Lenioribus præfidiis non cedente Lue inveteratâ, gene-
 rosè moveatur Mercurialis Salivatio. Hæc enim fermentatas
 Lymphæ & Sanguinis quisquillas acidas, copiosissimè evacuat
 per Salivales ductus. Nisi prohibeant illam nimia cacoehymia,
 virium imbecillitas, decrepita Senectus, frigiditas hyemalis, cor-
 poris tabescentia, ulcerositas oris, & respirationis difficultas,
 tanquam Herculeum Auxilium in usum sapientissime vocatur.
 Quicquid opponat Sylvaticus, Montanus, Fernelius, Torella &
 Francancianus. Id certè confessum est ab omnibus, ad contuma-
 ces Syphilios affectus expugnandos, nil præstantius extare Mer-
 curio:

Mercurio: cuius apparandi varios modos ideo descripserunt Osuvald.
Crollius. Bernhard. Penot. Masch. Unizer. Job. Beguin. Zvvalff.
& Patr. Job. Faber Chirurg. Spag. sect. 3. c. 13. Exhibetur Mercurius
Internè & Externè: Internè quidem sub Forma suffragiū
aut Masticatorii. Fumum Mercurii cum odoriferis aliis, periculo-
sissime inspirabant per Tubulum intra Fauces. Resolutus enim
in vaporem maximè nocivus est Nervis & nervosis Membranis.
Qui ex Mercurio dulc. ℥ss, Mastich. pulv. ʒss & sq. Terebinth. Ven. Pi-
lulas Masticatorias conficiunt, aliquantulum malè & dentibus
& Gingivis consulunt. Commodius igitur Mercurii dulcis, & Mercurii
rubri grana aliquot pro interno usu miscentur Bolis, Conserv. &
Extractis. ℞. Mercurii dulc. gr. VI, Conserv. Ros. Viol. aa ʒss F.
Bol. N. 2. Notandum verò Mercurialium Usus per aliquot dies
continuandum esse gradatim, donec Evacuatio Salivalis sub-
sequatur.

§. 8. Externè Mercurius applicatur sub Forma (1) Unguen-
ti. Mercurii vivi ℥ij, ʒij ad ʒiv, subigunt cum Ung. Rosac. Pomat. Ol.
Laur. expr. & similibus. vel ℞. Ung. Vale August. Neap. Sennert.
Rollin. In conclavi calido, juncturas inungunt Articulorum, &
Spinalem Medullam; vel quoq; derafum caput, tanquam Pitui-
tae Metropolin, juxta Hippocratem. Seipsum per 3. dies inun-
gens Patiens, IV. die Salivationem expectat; caliditate tamen
Lecti, Aëris & Cubiculi, est juvandus semper. ℞. Mercurii viv. ʒiv,
Ung. Rosac. Pomat. aa ʒv. Misc. in Mortar. lapid. Pist. ligneo,
donec Mercurius sit absorptus. Adde Ol. Terebinth. Laur. Spic.
aa ʒij; Styraç. liq. ʒss, Mast. pulv. ʒj. F. Ung. (2) Emplastri. Mer-
curium miscent cum Empl. d. Melil. Diachyl. Oxycroc. Usus au-
tem celeberrimi est Vigon. Empl. de Ran. cum duplâ vel tripli-
catâ Mercurii quantitate. ℞. Mercurii vivi c. Tereb. opt. extincti ʒj.
Empl. Oxyer. ʒij, Ol. Lig. q. s. ut F. Empl. (3) Cinguli. Cingulum
Coriarium impletum Mercurio vivo, Axung. Porc. Succo Po-
mor. & Ung. Pomat. nudis Lumbis cum felici Salivationis suc-
cessu applicant. ℞. Mercurii vivi ʒiij Ol. Oli ʒss Caryoph. ʒv, ʒr. ʒiij
⊖ Gemm. ʒij Cera q. s. S. Massa Cinguli Rulandini. (4) Lixivii.
℞. Mercurii ʒj, Aq. Scab. Fum. Ros. aa ʒv. Aq. Salv. ʒij. decoq. ad
solut. Hoc lixivio madefactam spongiam manè & vesperi ap-
plica

198.
plica Articulis. Salivans æger evitet omne frigus; Diætâ utatur
mediocri; Digestivis internis & depurantibus sanguinem, sc.
Pro Ql. Tinct. ℥ii, ℥io Diaphoret. Bezoart. Ori, Spir. & Ell.
Lign. Simpl. & compos. decocto Lign.

§ 9. Oris Symptomatibus cautè prospiciendum. Vacillan-
tibus dentibus, & erosis Gingivis, desine. Fauces intumefactas
ablue Gargarismatibus ex Lignis. In Ulceribus Oris illa præpara,
ex Ros. rubr. Balauft. c. Lacte; addito Melle Rosar. & Syrup. l.
Granat. l. Plantag. v. g. ℞. Aq. Plantag. ℥ij Ros. ℥ss Syrup.
Myrt. Diamor. comp. Granat. aa ℥ij, Conf. Ros. rubr. ℥ij Acet.
q. s. F. Garg. Si plura Salivationi obveniant Symptomata, vel ab-
luenda sunt inuncta loca Vino aut decocto Lign. & Salviæ, atq;
fini Auri Luminis contegenda: vel ipsa est inhibenda Salivatio.
Igitur Arteris Carotidibus, & Medullæ Spinali Linteamina fri-
gida applicant, licet non satis tutò. Melius deglutendas porri-
gimus, Barbetti Med. Pr. l. IV. cap. V. Pilulas Opiatas. Ac aureos
nummos in ore detinendos imperamus, qui attrahentes Mer-
curium, albescunt. Articulos autem dolentes puri Auri Lami-
nis externè fovendos svadeo per Experientiam Riverii, Cent. 2.
Ob. 91. conf. Sennert. l. VI. Part. IV. Botall. d. L. V. Triumphus diss.
de Saliv. Mercuriali.

§. 10. Atq; hic quidem per Salivationem curandi modus,
priori demum seculo inventus à Jac. Carpo, Bonon. Ferrum
verò & ignem, ad evacuandos contumacissimos affectus, jam-
dudum nobis commendavit Hippocr. Sect. IIX Aph. VI. Et hu-
jus vindex acerrimus, M. A. Severinus, in Pyrotechniâ & Med.
Effic. Partibus igitur vitiatæ tantum efficacis Ignis est imprimen-
dum, quantum ad eximendum malum satis. Humorem enim
qui creat morbum, exsiccat, absumit, discutit: corroserum ossium
Cariem & Squamas, Exostoses, Verrucas, Callos, Bubones, Gum-
mata, Nodos, Polysarciam, Syphilia & putridorum ulcerum dif-
ficiles cicatrices, emendat. Exostosi Gallicâ crebram Epilepsiam
induci solitam, sed candente ferramento sanata, narrat Vidus
Vidius l. 2. cur. Morb. c. 18 Hoc quoq; emendanda Capitis Ossa,
à Luc Venereâ corrupta, censuit Ambr. Paracelsus l. IX. c. 20. Gum-
mi Syphiliæ Cauterio exurendum profundius, cuidam præce-
pit

189.

plē Leonb. Botallus; hujus v. executionem contemnens æger,
miserabiliter est mortuus. Cerebrum enim sphaecelo corre-
ptum in dissectione apparuit. Quid ergo prohibet, quin ferra-
mento ignito vel excoquamus malignum humorem in putre-
factis locis ossis & carnosus; vel rumpamus irresolubiles Tu-
mores, ut maturati abscedant? Efficacis hujus Medicinæ Auto-
res habemus Græcos, Arabes & Latinos. Quæ Medicamenta non
sanant, illa Hippocrati l. c. Ferrum sanat; & quæ Ferrum non
sanat, illa Ignis sanat. Medici autem est prudentis, pro Circum-
stantiarum varietate, diversis Cauteriorum generibus uti; com-
modè Ignem immittere concoquentem; *evitare juxta Avic. l. 2.
Fen. cap. 29.* Nervos, Membranas, & Ligamenta; munire partes
sanas, & loca inusta defendere ab humorum incursu, ad normam
Thom. Eweni, Tr. de Caut. & Holler. l. 3. Chir. c. V. Loco Cauterio-
rum, quandoq; etiam feliciter admoventur Empl. Vesicatoria.
His insignos tres Exostoses capitis intra XV. dies discussit Ri-
verius, *Cont. IV. Obs. 19. conf. Forest. l. 32. obs. 16.*

§. II. Subinde tamen contingit, ut emaciati Ægri non susti-
neant sætidam salivationem, & crudelem chirurgiam reformi-
dent; Ordinaria verò per sudationes Methodus, satis feliciter
non succedat, modò propter Vires, vigiliis & doloribus absum-
ptas, modò propter immanes ossium nodorumq; torturas: atq;
tunc quidem, svadente Ertmüll. Chir. Inf. c. 3. imitandus est Co-
natus Dantiscanorum, qui Militi inveteratâ Luc Venereâ, cum
Ulceribus in Tibiis, Tumore Brachii dextri, doloribus Capitis
horrendis, atq; gummatosis Nodis in Ossibus laboranti, Res.
Scamm gr. vij diss in Ess. Guaj. ziiij. infuderunt per apertâ venam.
Unde sequente vomitu, subita omnium Symptomatum facta est
remissio, spatio XXIV. Horarum, & post triduum secuta ulce-
rum coalitio, sine Empl. prout *ex Dav. Major. delit. Hyb. 3. re-
censet Sigism. Elsholt. Clysm. N. 6. 8.* Commodè igitur infun-
duntur Spir. & Ess. Lign. cum Spiritu Fumar. paratæ: quibus
tamen quandoq; substituuntur Spiritus Junip. *cur Helm. Tit.
Arb. vit.* nec non Cochli, & Fenic. vel Ess. Scordii Vincet. Ze-
doar imprimis si vol. ⊖ CC. Spir. * & Spir. Theriac. Campho-
acuuntur. Qui verò vim peculiarem, renovandi venenatas sordes,

190
cum Aeth. Kirck. tr. Tripl. Magn. tribuunt Serpentibus & Vipēris, harum maximè $\ominus$ vol. sol. per liquorem appropriatum, vel Ess. Viper. Alexiph. Zwœlff. Anim. Pharm. Cl. XII. injiciunt, atque pro mitigando sensu & motu dolorifico Spirituum, aliquantulum sol. Extr. opiat. atq; Tinct. Papav. errat. addunt. Sic variè & evacuat & alterat Infusoria chirurgica.

§. 12. Sed ritè jam evacuatis humoribus vitiosis, interior massa sanguinis & Lymphæ est alteranda Salinis volatilibus & fixis, terreis, spirituosis, Aromaticis, Oleosis, atq; specificis Alexipharmacis: Salia vol. obstructa reserant, Putredinem balsamicâ acridine consumunt, incidunt pituitam viscidam, resolutas quisquillas discutunt, Fluiditatem ac effervescentiam vitalem restitunt sanguini, corrosivas verò & fixas aciditates, contemperant atq; volatiles magis reddunt, v. Willis. Pharmac. Rat. Part. 1. Wedel. de Fac. Med. l. 1. Sect. 3. cap. V. Illorum ingens copia subest in Anti-scorb, ac Alexipharmacis quibuslibet: Et quidem (1) inter Naturalia, in Radicib. Pimpin Galang. Angel. Zedoar. Elen. Imperat. Contrayer. Meu, Armoraciæ, Aristol. rot. serpentar. Virgin. & V. Aperient. In Foliis & Herbis Cochl. Nast. Anth. Mentha, Salv. Scord. Puleg. Chelid. Min. Chamædr. In Floribus Rorism. Jasm. Lil. Conv. Lavend. Pæon. Mar. Spic. nostr. In Bacis Ebuli & Junip. In Semine Eruc. Sinap. Aquil. Nasturt. Petros. In Cortic. Cinam. Aurant. Frax. Chinæ de Chin. In Resin. Mastich. Amm. Galb. Succ. alb. Styrac. calam. Terebinth. In ¶ ro, ¶ , Camph, Fulig. vip. Serpent. Cerv. & Hirc. Sang. Atq; in variis horum paratis Spiritibus, Tinct. Ol. Ess. Extr. Inf. & Vinis Medicatis. conf. Rollfinc. Med. Spec. Comm. l. XI. (2) Inter Artificialia (1) in $\ominus$ vol. Vip. Serp. CC. Cochl. Nasturt. juxta Mœllenbrocc. Sang. Hirc. & Cerv. Succ. alb. Cranii, Sang. ac Urin. Homin. Fl. ¶ ci, atq; demum $\ominus$ ¶ ri vol. ex ipso fixo $\ominus$ ¶ ri, ad mentem Helmont. & Beckii, resuscitato per destillationem. It. quibuslibet Fr. Sylvii $\ominus$ volat. Oleosis, & Ol. $\ominus$ no vol. Constare enim Olea, ex resolutis $\ominus$ us volatilibus conatus demonstrare nobis Jac. Barner. Tr. Spir. Vin. sine Acido. (2) in ¶ bus $\ominus$ ¶ ci, CC. Liq. CC. Succin. Urinæ, ¶ li vol. $\ominus$ & ¶ ri rectific. Fulig. Spir. Vin. Camph. Theriac. Camphor. item Menth. Cinam. Zedoar. Cochl.

292

Cochl. Junip. galv. Lumbr. terr. nec non $\square$ tu Alexiphar. Com-
 pos. Zvvælf. App. p. 55. Anti-Scorb. Rollf. Chym. l. 3. cap. 20. &
 Fr. Decker. l. IV, Pr. c. 3. (3) in ∇ Prophyl. Amstel. cujus de-
 scriptio ap Barbett. l. 3. Pr. c. 3. in ∇ a Anti-Scorb. Mynsichtii,
 Arman. Chym. Sect. 19. Mollenbr. de Cochl. c. XI. Willifii d. Scorb.
 cap. 7. Matth. Mart. d. Scorb. p. 191. Timai & Guldentles / l. 3. Cos.
 Med 33. Sennerti, Querc. Dorner. Döring. quarum formulas ha-
 bet B. D. Sennert. d. Scorb. cap. vij. (4) In Tincturâ Bezoart.
 Mich. & Ludov. $\square$ ri c $\square$ $\ominus$ $\square$ ri vol. Frid. Hoffm. Thes. Pharm.
 Sect. 28. Antidot. Rollf. Corall. Sassafrat. Michael. $\square$, Rhabarb.
 Chamædr. Absynth. Bacc. Junip. (5) Essentiâ Alexiphar. Zvvælf.
 App. p. 30. Anth. Agrim. Lignorum, Gua]. China, Galangæ, Cort.
 Citr. Eypator. Absynth. Compos. Scord. Succin. Fl. Cent. Min.
 Theriac. (6) In Extr. Antiven. Serpent. & Viper. Petr. Poter.
 Pharm. l. 1. Sect. vj. Acor. v. Angel. Contrayer. Cortic. Aurant.
 Caryophyll. Cinam. Galang. Junip. Menth. Sambuc. Sarsap. Scor-
 zon. Valer. (7) In Elix. Propr. Parac. cum $\square$ u $\ominus$ $\times$ ci; Elix.
 Citr. Alexiphar. Pestilent. Anti-Scorb. Febr. Splenet. & Anti-
 Hypoch. Crollii, Paracels. Zvvælf. Mynsichti. Syrupos, Conser-
 vas, Electuaria & quælibet Saccharata, nisi delicatioris sint Pa-
 lati, nullis concedenda existimat Gualt. Charlet. d. Scorb. cap. XI.
 Tum quia in eorum præparatione vix fieri potest, quin magna
 pars $\square$ um volat. qui Herbis insunt Anti-Ven. & Anti-Scorb.
 undeq; maximas virtutes nanciscuntur, inter coquendum dis-
 pergatur in Aërem: Tum quod Succus ille in $\ominus$ is formam con-
 cretus, quem Saccharum vocamus, utut palato dulcedinis spe-
 cie subblandiatur, reverâ tamen $\ominus$ in se contineat acerrimum &
 corrosivum, quod constat ex Analysis ejus Chymicâ. Quippe
 Saccarum per se destillatum, liquorem largitur vix Aquæ Chry-
 sulcæ acrimoniâ & vi corrodeute cedentem. Adjicias & illas ra-
 tiones, quibus Saccharum & Saccharata tam Scorbuticis, quam
 Venereis nocere, abunde probant, Dorncrell. in Praef. Dispens.
 Mollenbr. Tr. de Arthr. vagâ, & Tackius in Consang. $\odot$, Vi-
 ni, &c. Ex enarratis varias concinnare $\mathcal{R}$. Formulas, licet cuivis
 sit promptum, juvabit tamen addidisse more consveto Para-
 digmata.

$\mathcal{R}$. Ess.

192
 ℞. Ess. Lignor.
 Galang. aa ʒj
 Mus Theriac. Camph. ʒjʒ
 Tinct. Bezoart. ʒij
 d. in vitr. dos. 40. g.
 ℞. ☉ vip. vol.
 CC. aa. gr. vij
 Rob. Junip ʒj
 d. in Vitr.

℞. Mus ❄ci ʒʒ
 Cochl.
 CC. c. ☉ vol. aa ʒj
 Elix. Propr. Par. ʒijj.
 d. in vitr. dos 30 g.
 ℞. Extr. Anti ven. Poter. ʒʒ
 Aq. Anti-Scorb. Doring.
 ʒij
 d. in Fict.

Alteriersafftuff 1. mahl. Alteriersranckuff 4. mahl.

§. 13. Consideranti mihi subito factam Alterationem, misti cum Mus ☉lico acido, ☉is ☉rei lixiviosi, & omnis Aceti l. Acidi, cum Saturno aut Marte coagulati, dulcescentiam; Inspicienti etiam, monitore Helmontio, & experienciâ testante, Butyrum non condensari, si Lacti Alcalisatum ☉ injectum fuerit, eò quod Acidum coagulans sit absumptum, ita videtur; ☉ia fixa & lixiviosa, Acidi Potestates domare saturando, visciditates pituitosas abstergere, Lixiviorum more mundificare Corpus, effervesceere cum hostilibus Acidis; colliquefacta facile, iterum diffuere per Emunctoria, & dissipandæ Luis Causæ convenire, debite adhibita. Evitanda enim est nimio illorum usu dissolvendi Sanguinis rarefactio, cum, infuso copiosè Ol. ☉ri deliquato in Sanguinem venosum Canis, hunc spumantem exspirasse vitam, notaverint Chirurgiæ Infusoriæ Patroni, teste Etmüll. l. c. cap. 1. Igitur vel Pulveribus & Terreis, vel Electuariis & Succis expressis miscenda sunt, ne acris sapor deglutientiæ Organa, & tumidas sæpè Fauces pungat. Singula illorum, quanquam unius saltem virtutis & indolis alcalicæ hodie perhibeantur, speciatim tamen appellantur vel simplicia, ☉ia ☉ri, Guaj Scord. Fumar. Chamæp. Card. B. Frax. Absynth. Ciner. Clavell. Agrim. Cent. Min. vel Composita, ut Arcanum dupl. Holsat. Anti-Scorb. Splenet. Cordial. & Anti-venerea, de quib. *Mysicht. Arnam. Chym. Sect. 11.*

§. 14. Cum ☉us lixiviosis ferè in Operationibus conveniunt, quorum Pars maxima est Terrea, Calx emortua, insipida & exusta. Hujus generis per Artem elaboratas Medicinas, voco Pulv.

203

Pulv. ꝑii alb. & fix. Valent. ꝑum Diaphor. CC. ustum, Magist.
 Perl. Corall. Cern. Alc. Matr. Perl. Oc. Cancr. Succ. albi, Ebor.
 Mandibul. Lucii; Gemmas pp. Granat. Hyacinth. Rubin. Sapphir.
 Chrysol. &c. quibus commistis utimur in Elect. d. Gemm. & ca-
 lido & frig. in Confect. d. Hyacinth. Specieb. lætificant. Galen.
 & Confect. Liberant. His quidam, invitis Chymicis, addunt, Me-
 tallorum legitimè fixata Δ ra, quibus tota Morborum cohors, &
 iratus Archæus obediat, juxta *Helmont. Tit. in Herbis & Ver-
 bis, &c.* Ideò tam gloriosus est *Poterius, Obs. & Curat. Cent. 1.
 Cap. 2.* in prædicandis eorum miraculosis virtutibus. Hinc in-
 quistio illorum tam anxie torfit *Paracelsum cap. 7. de Reb. Nas.
 Libav. in Synt. Arcan. Chym. & Polem. in Novo Lum. Med. Ve-*
 rum similes superioribus, sitientes Calces, ipsa benigna Natura
 subministravit, sc. Terr. sigill. Corall. $\S$ Cancr. Corall. Cretam,
 Lapid. Perc. Perl. Bezoar. Testacea, &c. Conjunctionem autem &
 Artis & Naturæ species, Aciditates in Sanguine luxuriantes, vel
 absorbent & imbibunt, vel figunt & corrosivam L.V. causam mi-
 tigant, prout Chymica tentamina, nos persuadent quotidie, al-
 legata etiam à *Joh. Bohio, in Epist. d. Alc. & Acido.* Nunc su-
 perest, ut ex utrisq; , & Θ bus lixiviosis, & calcibus insipidis, Pul-
 veres, Electuaria, & Mixturæ, s. a. conficiantur, ad normam *B. D.
 Sennert. l. IV. de Febris.*

℞. Pulv. Bezoart. D. Senn. ʒij
 Lapid. Bezoart. Orient. gr. vij
 Bezoart. Miner. gr. xvj
 Rubin. Granat. Hyac. aa. ʒjß
 F. Pulv. dos. ʒjß

℞. Pulv. Pann.
 Spec. d. Hyac.
 Conf. Lætif. aa ʒß
 Diasc. Frac. ʒij
 Aq. Scorz. ʒß
 Fl. Samb.
 Card. B. aa ʒj

M. D. in Fict. uff 2 mahl.

§. 15. Spirituosa, quæ inflammabilitas distingvit à Θ nis; lim-
 F pida

℞. Θ Scord.
 Junip.
 Fri Θ l.
 Absynth.
 Arc. dupl. aa gr. IIX.
 Bezoart. ʒ
 Θ is aa gr. X.

F. Pulv. div. in 3. dos.

294.
 pida fluiditas & destillatio à globosis molleculis Oleorum, illa
 obscuratum vitæ Spiritum illuminant, obfuscantes Nebulas dis-
 sipant; Facultates resuscitant depravatas; instaurandis Naturæ
 Viribus succurrunt, & foedæ Luis Causas adoriuntur, cum visci-
 dam Pituitam calore suo concoquant, ac corrosivam infringant
 Aciditatem, tanquam maximè notum nobis Principium, abomi-
 nabilis Morbi, etiam *juxta A. Severin. l. IV. de Secr. Abst. cap.*
XXIII. Experimur enim corrosivum Gum ☉ um, cuius Medicini-
 nam facturo, ob atrocem Indolem exoso, evadere benignum &
 dulcescere, per Spir. Vin. sæpius affusum & abstractum. Roden-
 tem Aquæ fortis aciditatem, tantoperè Spir. Vin. hebetat, ut et-
 iam internè possit tutò usurpari, licet antea solus Odor Atro-
 phiam Corpori attulisset. *Beck. Exp. p. 40.* Acidissimus ☉ us ☉ is
 & ☉ i, propter reiteratam cohabitationem Spir. Vin. tam mirè
 dulcescit, ut dulcis exinde dicatur. *Schrad. Pharm. l. 3. cap. 15.*
 Igitur juxta Mentem Franc. Sylvii Tr. de L. V. Vis eximia, tem-
 perandi in L. V. acrimoniam acidam, inest Spirituosis, quæ pe-
 tuntur ac evocantur ex generoso Vino, Vini Fæcibus, Frumento
 fermentato, & Vegetabilium Floribus, Herbis, Fructibus & Bac-
 cis, per antecedentem Fermentationem destillatis in ardentem
 liquorem Comprehendunt autem (1) simplices Spir. Vin. rectifi-
 catiss. Frumenti, Spiritus ardentis Fl. Rorism. Rosar. viol. Bor-
 rag. Bugloss. Herb. Menth. Salv. Meliss. Fructuum redolentium,
 Baccarum succulentarum, Junip. Sambuc. Cerasor. nigr. Semin.
 calid. &c. de quib copiosus est *Angel. Sala in Anat. Ess. Veget.*
& Aphoris. Chym. Febure. Glauber. atq. Glaser. (2) Compositas
 cum ☉ is simplicibus Medicamentorum species varias, Essent.
 Ambr. gr. Meliss. Angel. Cort. Citr. Bolnest. *Auror. Chym. p. 2. Ess.*
 Lign. LL. Convall. Sassafr. Junip. Flor. Cordial. Ess. Theriac.
 Camphor. Elix. vit. *Matth. & Rolf.* Pestilentielle Crollii, Aro-
 mat. Mynsicht.

R. Ess. Ambr. ʒij
 ☉ Ros. ʒij
 ∇ Cinam.
 Elix. Vit. Matth. aa ʒʒ

R. Ess. Fl. Cord.
 Junip.
 Meliss. aa ʒij
 Lign. SS. ʒj
 dos Cochl ʒ in
 Vino tepido.

§. 16.

175

§. 16. Aromatica, quæ ex ☉ vol. Oleoso & acri constant, Ol. æthereo restaurant Quas vitales, ☉ vol. torpidam Sanguinis effervescentiam redintegrant, dissolvunt coagulabiles Humores acidos, eosdemq; infringunt, obtundunt & profligant. Igitur commodè applicantur ab illo, qui Opem suam pollicetur L. V. laborantibus. Virtus eorum modò extracta latet in Quibus, Tincturis, Essent. & Elix. Chymicorum, v. g. in Quibus Apopl. G. Mæb. ▽ Carbunc. Maximil. & Schrad. Essent. Alexipharm. Elix. Cephal. & ▽ Antidot. Zuvælf. ▽ is vitæ Renod. Herst. in Pharm. Cath. & Querc. in Pharm. Dogm. modò ruditer commista, A Civitatis suæ Radios spargit ex Speciebus, Rotulis, Electuariis, &c. sc. Diascord. Fracast. Antid. Matth. Mithrid. Damocr. Theriac. Androm. Acor. Condit. Diacor. Mesu. Confect. Alchem. Aureâ Alexandr. Trypher. Magnâ Nicol. & Minor. Mesu Trochisc. Xyloaloe. Specieb. Aromat. Rosat. Diarrhod. Abbat. Diatrion. Santalin. Diagalang. Lætificantib. &c.

§. 17. Oleosa, cum omne Acidum calefaciens & arrodens obtundant, prout in Febribus ardentibus, & stranguriâ, ex frigidorum Seminum Emulsione colligendum nobis est; illorum quoque applicatio, in acidâ L. V. salutaris est. S. d. judico, accipienda tantum esse Olea expressa, mucilaginosâ, dulcia & temperata; qualia pro interno usu modò exprimuntur ex Olivis, Amygd. dulc. & Nucibus variorum generum: modò cum temperante ▽ fl. Papav. errat Nymph. Fl. Samb. & Rosar. emulgentur ex Amygd. & IV. Seminib. frigid. Maj. atq; Minor. Vel etiam capiuntur cum ipsis, in quibus herent, Corporibus, nimirum Bolo pingui, Baccis Oleosis & Animalium pinguedinibus. His commodè propter affinitatem, cum Charletoario addenda sunt Lacticia: Lac nempe Caprinum, (maximè, si Capra Anti Scorbuticis alatur) Asininum & vaccinum, (Aquâ Taraxaci destill. dilutum) quibus ab ubere adhuc tepidis instillate sunt Lactis Xci aliquot guttula; Et absentibus illis, Serum Lactis Bubalini, temperatioribus Anti Scorbuticis impregnatum: It. Aq. Limacum & Lumbric. Magistrales; Juscula Limacum vel Astacorum fluviatilium, cum Taraxaco cocta, & omnia Alimenta Medicamentosa, quæ Chylum dulciorem ac pinguisculum suppeditando, Miasmatis Venerei Acrimoniam acidam, obtundendo sensim enervent.

296
 §. 18. Atq; hæc quidem per Alterantia curandi Ratio, Cap-
 sas V. L. nobis hæctenus perspectas, exactè respicit. Specifica
 Malignitas, totâ substantiâ morbificans, Alexipharmacis quoq;
 vi Experimentiæ, Specificis, est subjuganda. Illorum quædam Pri-
 maria sunt, ut Quia, Guajac. Sassafras, Sarsaparilla, Saponaria &
 Chinæ Radix: quædam Secundaria, ut Lignum Buxi, Junip. Oleæ,
 Fraxini, & Præparata Viperina, Mercurialibus, quæ admirandam
 opem hîc conferunt, *judice Ol. Worm. l. 1. Mus. Rar. & Casalp. d.
 Metall. l. 3. c. XL. articulo*rum juncturas & Plantas Pedum exter-
 ne inungimus; Humores iisdem internè movemus, ut salutaris
 excretio & Ptyalismus subsequatur; de quo medendi ordine in
 Superioribus dixi satis. *Joh. verò Hartman. Pract. Chym. p. 327.*
 Quis Galis albi vel rubei g. ij. in Spir. Guaj. & Theriac. Mist.
 propinat, quæ Superiores quibuslibet Medicinis, omne noci-
 vum expellant per Sudorem, & inveteratas Radices facillimè
 extirpent, modò vires constent, Sudori sufficientes. His longè
 tutiora censeo *cum Fernel. d. L. V. c. 7.* Antidota Vegetabilia,
 quæ internè, tanquam Medicinæ Alterantes, Diaphoreticæ, &
 ordinariæ Potiones, liquida hauriuntur: Ad abluendas autem
 Pustulas, sopiendos dolores, & siccanda ulcera fætida, externè
 usurpantur. Curandi iisdem Ægri, Diætæ assuefiant mediocri,
 quotidie in Laconico largiter sudant, & vadentibus Circumstan-
 tiis solvunt leniter Alvum, & Potus loco, vel Infuso Anti-Vene-
 reo, vel Decocto Lign. Secundo & Tertio, utuntur. Medici est,
 ex Alexipharmacis Specificis cum ∇ simpl. l. dest. procurare
 Infusa atq; decocta, quæ additis Seminib. calid. Glycirr. vis-
 pasfis, sol. Sacch. atq; appropriatis Succis, interdum edulcorat
 delicatulis atq; diluit. Imprimis proficua videntur, Poterii l. 1.
 Pharm. Spag. decocta Anti-V. bis data in die ad $\mathfrak{z}jv$ & $\mathfrak{z}vij$. Far-
 raginem *illorum v. ap. Maynuvar. d. L. V. c. 14. Amat. Lusit. Cent.
 4. Cur. 15. Forest. l. 32. obs. 15.* Laudandæ virtutis Sudoriferum
 Anti-V. est illud *Pauli Barbette Prax. Med. l. IV. & Cap. IV.* ex
 Lignis concinnatû, quod R. Lig. Guaj $\mathfrak{ss}$ Sarsapar. Chin. aa $\mathfrak{z}iij$
 Rad. Irid. Flor. $\mathfrak{z}j$ inf. per 24. horas
 in f. q. ∇ comm. coquant. parum. Colat. evaporatur ad $\mathfrak{z}iij$.
 quæ dissolv. in Aq. Petros. $\mathfrak{z}xvj$. Elix. Citr. desc. *A. Sale* $\mathfrak{ss}$.
 Filt. per Manicam Hipp. & add. Julap. Ros. q. s.

§. 19.

297

§. 19. Animadvertens *Quercus*. in *Pharm. Dogm.* Partes $\frac{1}{2}$ *Acas* & *Olcosas* *Guajaci*, in decoctione exhalare, Scobem hujus per Retort. in Σ um destillandam commendavit, cui etiam plurimum tribuit *communis Medicorum Doctor, Dan. Sennert. lib. VI. P. IV. cap. 13.* dos. à $\mathfrak{z}\mathfrak{b}$ ad $\mathfrak{z}\mathfrak{j}$. Ergò loco decoctorum, hodiè capiunt Extr. Anti-Ven. l. *Guaj.* *Poterii* $\mathfrak{z}\mathfrak{j}$ ad $\mathfrak{z}\mathfrak{i}\mathfrak{j}$. Magist. *Guaj.* à $\mathfrak{d}\mathfrak{j}$ ad $\mathfrak{z}\mathfrak{s}$ cum *Sudorif.* in formâ solidâ. Essent. *Guaj.* *Chinæ* *Sassafr.* *Spir.* *Sassafr.* *Essent.* *Lign.* & *Tinct.* *Corall.* *Sassafrat.* *J. Michaëlis.* *Magisteria* v. *Pilulis*, & ipsa *Antidota Venerea Pulverib.* ac *Electuar.* immixta, ægrè penetrant in alterandam *Massam Sanguinis*.

℞. Σ us *Guaj.*

Sassafr. aa $\mathfrak{z}\mathfrak{j}$

▽ *Anti-Scorb. Döring.* $\mathfrak{z}\mathfrak{b}$

d. in *Vitr.*

℞. Extr. *Anti-Ven.*

Poter. $\mathfrak{z}\mathfrak{i}\mathfrak{j}$

Tinct. *Corall.* *Sassafr.*

Magist. *Guaj.* aa $\mathfrak{d}\mathfrak{j}$

d. in *Fict.*

§. 20. Pares ferè cum his agendi Potestates exerunt *Viperinæ Carnes*, quæ virulenta *Miasmata Luis*, magneticâ virtute ex corpore morbofo imbibunt. Plures *Elephantiacos Carne Viperar.* coctâ, & *Vino Vip. Medicato* restituit *Galenus, de Subfigur. Empir. c. 12.* Multiplici experienciâ confirmatus, spem concepit certam sanandi *Elephantiasin* Θ , *Pulv. Trochisc.* & *Carne Viperarum.* Quæ curandi ratio olim approbata à *Græcis & Latinis*, hodiè in *Malignis & Pestilentialibus* magnoperè commendatur, à *D. Sennert. l. IV. de Febr. Cap. V. Severin. Part. ult. de Vip. Kirch. l. 3. Art. Magn. Bassone in Philos. Nat.* *Carnem Viperinam Andromachus* ideò *Theriacæ* miscuit: & *Trochiscos Viperinos* apparavit *Galenus. Tackeniū* decocto *viperarum* sæpius profligasse *Contagia* *fædæ L. V.* refert *Etmüll. Chir. Inf. c. 3.* Igitur in subsidium vocemus *Pulv. viper.* *Alexipharm.* & *Confort. Bezoart. Viperino-Animale*, *Trochisc. Viper.* *Alexipharm.* *Essent. Viper.* *Alexipharm.* Θ *vol. vip.* & Θ *viper. Comp. Job. Zuvælf, Pharmac. Anim. Cl. XII. & XIV.* nec non *introducã hodiè Extracta & Essent. Viperarum*, tam *Poterii* quàm *Bolnest. c. l.*

§. 21. Sic *Fontem manantis Morbi internū* evacuavimus & alteravimus *salutiferis*: *Scaturigines Morbofæ*, quæ adhuc commendandæ restant, *Specialia Corporis membra* mundant. In *Capi-*

te defluuium capillorum, cohibetur (1) acri lixivio Ciner. Clavell. Abrot. Fraxini, Guajac, Pulegii, Salv. Hoc apertis Spiraculis putridum humorem discutit & inorbet. (2) Suffimigio cephalico ex $\text{℥}i$ $\text{℥}j$. Cinnab. artif. $\text{℥}ss$ Benz. Styr. Myrrh Ladan aa $\text{℥}ij$ Contra Ophthalmiam acrem, Pustulas & Suffusionē, Oculis inflammas edulcoratum Magist. Perlarum, cum Sacch. $\text{℥}i$ & Tutia pp mistū. Aridam Ophthalmiam demulcent ex Sassafr Sar ap Guaj. Anis. Fenic. Coriand Euphras. & Rosis, decocti in vino Sacculi. Tinnientes Aures, quas incurabiles dixit Fallopp unice iuvant Salivationes $\text{℥}ales$, & Masticat Rotulæ ex Magist. Guaj. Pyrethro, Euphorb. $\text{℥}io$ $\text{℥}o$, Mastich. & q. s. Cera.

§. 22. Ulcera Narium & Faucium corrigunt Suffimigia ex Guaj. & Cinnab. ∇a , Osa Compot. Sennert. & $\odot$ sol. Hartm. Naribus turundas cum Ung. d. Litharg. & Gossypium Ol. Spicæ imbutum, subdimus. Excoriatas Fauces mundificat solutum in ∇a Plantag. Ung. Egyptiac. pro Gargarism. vel quoq; Gargarismus ex Melle Rosato, & Colat. decoct. Virid Aeris $\text{℥}ss$, O, Cort. Aurant. aa $\text{℥}ijj$. Gall. $\text{℥}ij$. Plantag. sicc. $\text{℥}ss$ Rosar. rubr Balauft. aa $\text{℥}ij$. Verrucas absumunt Ol. ℥ , $\text{℥}us$ ⊕ li & ⊖ is, maximè tamen $\text{℥}ius$ $\text{℥}us$ c. O usto in ∇ Plantag. solutus. Manuum vel Pedum asperas fissuras, mitigandas censeo, Ung d. Alth. & Anodyno: eadē v. sanat liquefactum Empl Dia ⊕ ris *Rulandi Cent. 1. Cur. 93.* vel Ung. ex Succo Hyper. Ol. ℥ ri deliquato, & Axung. Porc. Sape tamen omisso ℥ ro substituitur $\text{℥}iis$ $\text{℥}us$. Contumaces nimium Rhagades suffumigamus Cinnab. $\text{℥}j$ $\text{℥}ii$ $\text{℥}ti$ $\text{℥}ss$. Gummi. Junip. Lign. Aloës, Guaj. Myrrhâ & Thur. aa $\text{℥}ij$.

§. 23. Vesiculam crySTALLINAM, circa Frænum Glandis in virili Membro, quæ aliàs longè lateq; sub nigrescente Escharâ internè mortificat, feliciter tollit Inunctio ex misto Ol Laur. expr. & dest. Spicæ; Spirit. Tabaci *Hartm. commendat, cum Magnexo tr. de Tabac.* Vel quoq; applicatur Ung. de Cerussâ, & Terra Sigill. c. Succ. pp. inspargitur, pro exsiccandâ humiditate. Præsente hâc Vesiculâ intumesceri magnoperè Præputium consuevit, cui semper suprâ Glandem reducendo, Linteolum imponitur, vel decocto Lign. & Herbar. astring. ∇ Ros. ac Plantag. vel Ung Diapompholigos, imbutum. Ad leniendam Fistulæ exulcerationem, Ceruss. Litharg. & ⊖ en in ∇ Plantag. coctum, Syphone injicimus, Coniunctas sape Carun-

Carunculas absumimus immiffâ Candelâ cereâ & terebinthinatâ, cui
illinimus Ulag. Citrinum, aculeatum Camphorâ, O° & O° to.

§. 24. In Gonorrhœâ virulentâ, citato non supprimendâ, (1) Humor
purridus ac pungitivus est temperandus, Ulcus v. mundandum. Priori
Intentioni satisfaciunt Extracta Antivenerea, Emulfiones Oleosæ
Seminum frigidorum, frequens Usus Ossis Sepiæ, Succ. Ebor. Corall.
pp. & similium Alcalium: Posteriori verò Ol ac O° us Terebinth. Bals.
 A° ris Anifat. & Infusum Vinosum ex Cantharid. (2) relaxatæ glandu-
læ corroborantib. sunt astringendæ. Internè sub Formâ Pilul. & Pulv.
prebent Croc. O° is astr. Myrrh. Bol Arm. *River. Cent. 2 obs. 74. R. Güm.*
Arab. Tragac. Corall. Mum. Bol. Arm. aa ʒj. Syrup. Ros. rubr. Sicc. q. s.
F. Pil. quarû dos. ʒj. Externè a. Regio Lumbricorum & Perinæi modò
Ol. astring. Myrtill. Myrrino, Nard. Mastich. & Menth. inungitur, mo-
dò fovetur decocto cataplasmate ex Vino austero, *monente C. Celso.*

§. 25. Cutem adhuc defædant Pustulæ. Ulcera & Bubones; Mem-
branosa atq; nervosa lacerant dolores; Ossa tophaceum Gummi obli-
det, atq; Caries illa comminuit. Pustulas fomentamus decocto Lign.
Ol. Scorp. Viper. Spic & Laur. Illas magis contumaces inungimus
Ol. A° rug & O° per deliquium, Ol. O° ii *Valent. & Glauber.* Liquore
 O° iali & Lunari *Hartm p. 333.* nec non V° â Osâ & O° ali. Casum Cru-
stularum promovet Ol Chamom. & Lil. alb. Ulcera maligna abster-
gunt Ruland Bals. A° is atq; Empl. Dia A° is, Mumia Miner. *Poterii l. 3.*
Pharm Spag. Bals. O° alis D. Sennert. l. 6. Part. IV. c. 23. Ung. O° le
Hartm p 335 & Eustach. Rudis l. V. d. Morb. Occ. c. 9. Corrosivam il-
lorum aciditatem imbibit, Saccharum Saturni, & applicata desuper
Plumbi lamina. Factâ mundificatione, Sarcotica ex Balsamicis & a-
maris applicamus, *que vide ap. Fabric. ab Aquap. de Ulcerib.*

§. 26. Bubones in loquine extrahuntur Cucurbitulis & Vesicato-
riis. Emolliuntur Cataplasma ex Rad. Alch Lil. alb. Cepis, Ficub. & c.
Empl. Diachyl. c. gummi. Empl Ranar. *Vigon* cum O° duplicato, Bals.
 A° is *Ruland.* Mature per transversû Cultello aperiuntur, ne acris ma-
teria delitescens, maximos Sinus & gravissima Symptomata efficiat,
de quib. Hild Cent. V. Obs. 65. Aperti servantur, quo Humor malignus
transudet, & tandem Ulcerum gallicorum more mundantur. *vid.*
Barbett. l. 2. ʒ. Chirurg. Fel. Wuriz l. 2.

§. 27. Dolores mitigamus internè per decocta Sarsap. & Chinæ; per
laudana Opiata, A° ra Anodyna Metall. Diase. Fracast. & Mixt. The-
riac.

200.
riac. Opiatis acuat: externè v. per applicationem Empl. Ranar. Vig.
cum Q̄io triplicato: Ceratum Anodynum *Plateri*, Fodus ex decocto
Guaj. Chamom. Puleg. Salv. Ung. Anodyn & Gale: Inunctionem Ol.
Scorp. Vip. Guaj, nec non omnibus Cataplasma. quæ in Arthritide
Scorbutica usurpari consueverunt, & descripta extant ap. *Möllen-*
bros. Tr. de Variis.

§. 28. Gummata Syphilia, quæ Emplastris suppurantibus rarissimè
obediunt, vel aperiuntur Caustero Potentiali, & Iniectis ∇ is Osis ac
Q̄bus exeduntur; vel exuruntur candente ferramento, si juncturas
Articularum & Tendines non obsideant. Escharam Empl. Diapalmâ
tollimus. Ossi abrado inspargimus Pulveres aridos, ex Thure, Myrrhâ,
Guaj. *juxta C. Cels. l. 7. c. 12.* desuper admovemus Empl. defensiv.
Wurtzii, vel *Opodeltoch Parac. & Minder.*

§. 29. In Carie Ossium, vitandæ sunt Acidæ pinguedines & Oleo-
itates, quæ Ossa magis corrodunt; Salutarem v. Medelam edunt Ce-
russa, Litharg. Tutia, Pulv. Guaj. Sacch. Saturn. Mumia Miner. Poterii,
& dulcis Croc. Q̄is, probè edulcoratus Fel. Wurtzii. His benignio-
ribus nihil proficientibus, vel scalptorio cultello abradendæ sunt
Ossis fungositates cariosæ, vel exhauriendæ ignito Caustero, post-
quam vicinæ Partes præmunitæ fuerint. Articulos cariosos, quos i-
gnis emendare nequit, Serrâ amputandos esse, necessitas svadet. O-
ptimè n. *Job. Horne Microt. Sect. 2. Part. 1. §. 32. Vitam amittunt, non*
solum Partes molles, sed & ipsa Ossa, quapropter ut cetera Pars Corporis
vnta sit (quandoquidem Malum semper ulterius serpit, & proximas Par-
tes sanas simili labe inficit) membrum illud abscindere, satius est. conf.
Ambr. Paracelsi l. XII. cap. 35.

§. 30. His rationibus curandas esse, V. L. implicatas Morbositates,
& eradicandas causas, ut æger à futurâ recidivâ, simul præserve-
tur, juxta leges Almæ Artis judicavi; qui omnimodè præservari ma-
vult à quolibet hujus morbi ingressu, nimium ne confidat Q̄bus vi-
perinis *Tackenii*, vel *Viper. Essentiis*, Pulverib. & Theriacalib. mix-
turis, svadeo. Occasiones juvabit evitare, quibus Contagia sordidæ
Luis inajiciuntur: illas explicatas *vide in Cap. 2. §. xvj.* Libidinosi v.
Auribus insulurrandum perhibeo illud *Horatii serm. l. 1. Sat. 2.*

Desine matronas sectarier; Unde laboris,
Plus haurire mali est, quam ex Re decerpere Fructus.

FINIS.

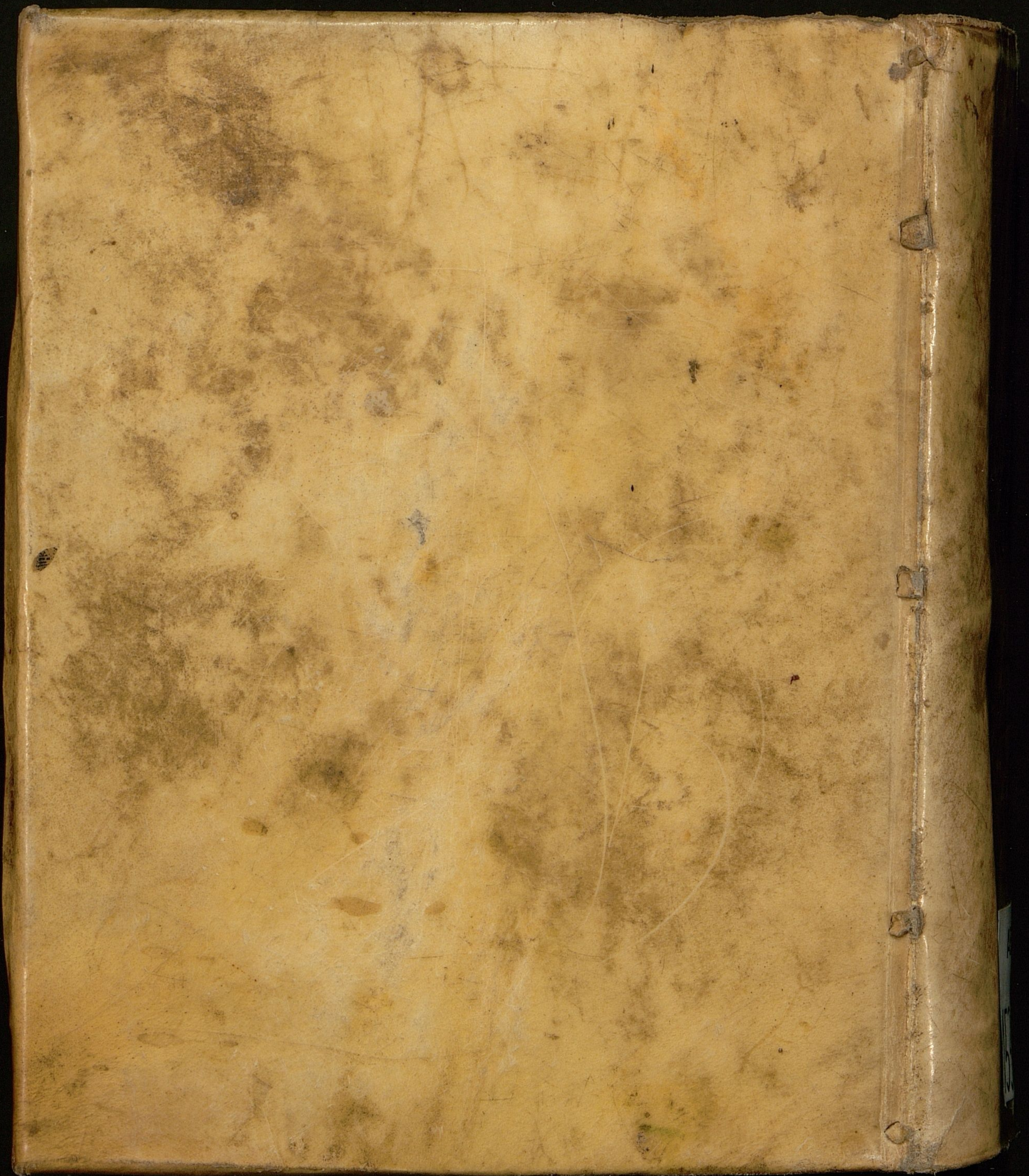
Benigno & Misericordi Deo,
Laus esto atq; Gloria.

153154

X2615746

R

1017

5.

Auspice Christo!
Disputationem Inauguralem,
de
Lue Venereâ,
*Consensu Gratiôß. Facultatis Medicæ
in Academia Wittebergensi,*
PRÆSIDE
Viro Nobiliss. Ampliss. Excellentiss. & Experientiss.
DN. MICHAELE SENNERTO, Med. Doct.
*Ejusdemq; Prof. Publ. Famigeratissimo,
Dn. Præceptore, Patrono & Promotore, religiosè
colendo,*
Pro Licentiâ,
Summos in Arte Medicâ Honores, Privilegia, &
Insignia Doctoralia
legitimè impetrandi,
Publicè ventilandam proponit
M. ADAM PURPIUS.
*In Auditorio Majori, d. Mens Maij, Anno M. DC. LXXIX.
Horis Ante- & Pomerid.*

Typis JOHANNIS SIGISMUNDI Ziegenbeins.